

Vemund Brekka

Nasjonal identitet i Spania gjennom fotballandslagets triumfer og skuffelser

En analyse av spansk sportspresse, 2010-2018

Bacheloroppgave i Historie

Veileder: Espen Storli

Mai 2023



NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Vemund Brekka

Nasjonal identitet i Spania gjennom fotballandslagets triumfer og skuffelser

En analyse av spansk sportspresse, 2010-2018

Bacheloroppgave i Historie
Veileder: Espen Storli
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for moderne samfunnshistorie



NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Norsk/Norwegian

Frem til diktatoren Francisco Francos styre ble erstattet med demokratiet på 1970-tallet, førte Spania en politikk som undertrykte regionale språk og kulturer. Da vilkårene for uttrykkelse av regional identitet ble bedre, fikk fotballklubber viktige roller som identitetsbyggere. Som et land hvor oppfatningene av nasjonal identitet varierer stort, ble det diskutert hvorvidt det spanske herrelandslagets triumfer på 2010-tallet kunne være en plattform for en samlet spansk identitet. Landslagets suksess og skuffelser på 2010-tallet var sentralt stoff for spansk sportspresse. Denne oppgaven undersøker hvordan katalansk og spansk nasjonalisme kom til uttrykk i den katalanske avisen *Mundo Deportivo*, og Madridavisen *Marcas* pressedeckning av det spanske landslaget i perioden 2010-2018. Den analyserer også om de respektive avisenes narrativ rundt landslaget endret seg etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet høsten 2017. Det forestilte fellesskapet i Benedict Andersons nasjonalisme, vil være sentralt for å forstå hvordan de to avisene brukte det spanske landslaget til å fremheve ulike narrativ knyttet til fellesskap og nasjonal identitet.

English/Engelsk

Until the rule of dictator Francisco Franco was replaced by democracy in the 1970s, Spanish politics oppressed regional culture and languages. When the conditions for expression of regional identity improved, football clubs were given important roles as symbols of identity in their respective regions. As a country where perceptions of national identity differ greatly, it was discussed whether the triumphs of the Spanish men's national team in the 2010s, could be used as a platform for a unified Spanish identity. The success and disappointments of the national team in the 2010s were important material for the Spanish sports press. This thesis examines how Catalan and Spanish nationalism were expressed in the Catalan newspaper *Mundo Deportivo*, and the Madrid newspaper *Marca's* press coverage of the Spanish national team in the period 2010-2018. It will also analyze if the narrative of the respective newspapers' coverage of the national team, changed after the Catalan referendum on independence in the fall of 2017. The imagined community in Benedict Anderson's nationalism will be important to understand how the two newspapers used the Spanish national team to promote different narratives of community and national identity.

Innhold

1.0 Innledning med problemstilling	3
1.1 Problemstilling	4
2.0 Metode og utvalgsriterier	5
3.0 Tidligere forskning	7
Nasjonalisme og sport	7
Nasjonalisme og idrett i Spania.....	8
Landslaget i media.....	9
Klubb fotball i media.....	11
4.0 VM-sluttspillene i 2010 og 2014.....	12
4.1 <i>Mundo Deportivo</i> og VM-gullet i 2010.....	13
4.2 <i>Marca</i> og VM-suksessen i 2010	15
4.3 <i>Mundo Deportivo</i> s dekning av VM-fiaskoen i 2014	16
4.4 <i>Marcas</i> dekning av VM-fiaskoen i 2014	18
5.0 Landslaget i kjølvannet av den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet.....	20
5.1 <i>Mundo Deportivo</i> og VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017	20
5.2 <i>Marca</i> og VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017	22
5.3 <i>Mundo Deportivo</i> og VM-2018.....	25
5.4 <i>Marca</i> og VM-2018.....	27
6.0 Konklusjon	28
Litteraturliste	32
Kildeliste	34
Liste over alle artikler som oppfylte utvalgsriteriene:.....	42

Nasjonal identitet i Spania gjennom fotballandslagets triumfer og skuffelser: en analyse av spansk sportspresse, 2010-2018

1.0 Innledning med problemstilling

«A bomb needs to fall on the stands and kill all the Catalan and Bizcayan dogs».¹ Ordene tilhører nåværende Real Madrid og Spania-spiller Dani Ceballos. Den daværende Real Betis-spilleren var i tenårene da han tvitret denne meldingen under den spanske cupfinalen mellom FC Barcelona (heretter Barca) og Athletic Bilbao i 2015. Den spanske nasjonalhymnen ble spilt til høylytt piping fra katalanske og baskiske tilhengere som var på plass for å støtte lagene sine, og dette fikk Ceballos til å reagere kraftig.² Det at avspillingen av nasjonalhymnen på et fotballstadion fremprovoserte slike sterke reaksjoner hos både supporterne og spiller, forteller noe om Spania som et land med en mengde ulike oppfatninger rundt nasjonalisme og identitet, samt fotballen som en viktig arena for uttrykking av meninger omkring dette.

Nasjonalisme og fotball har historisk en sterk tilknytning i Spania. Den spanske borgerkrigen endte på slutten av 1930-tallet, og diktatoren Francisco Franco hadde etter dette makten frem til hans død i 1975. Under denne perioden var skapelsen av en samlet spansk identitet et viktig mål, men dette gjorde at regioner som Catalonia og Baskerland med egne språk og kulturer ble undertrykt. Dermed ble det i flere regioner mot slutten av Francos periode som øverste leder, og særlig i tiden etter, promotert egne identiteter som et motsvar.³ Slik var Spania et land hvor ideene om nasjonal identitet var mange. Dette vises blant annet med opplysningene på den spanske regjeringens hjemmeside om at det er seks offisielle språk i dagens Spania.⁴ Fotball og media ble viktige identitetsbyggere, hvor dekningen av både det spanske landslaget og klubb lag som Barca, Real Madrid, og Athletic Bilbao, fungerte som symboler på ulike spanske identiteter.⁵

Selv om Franco døde for flere tiår siden er Spania fortsatt et land preget av forskjellige oppfatninger knyttet til identitet. Et eksempel på disse indre spenningene i Spania, og som vil spille en viktig rolle videre i oppgaven, er Catalonias forsøk på løsrivelse. 1. oktober 2017

¹ Marca. (2017, 30. juni). Ceballos teenage tweets against Pique, Ronaldo and Catalonia. *Marca*.

² Ibid

³ Quiroga, A. (2015). Spanish Fury: Football and Identities under Franco. *European History Quarterly*, 45(3), 506-529.

⁴ La Moncloa. (u.å.). *Constitution*. Hentet 3. mai 2023.

⁵ Quiroga, 2015.

avholdt de katalanske myndighetene en folkeavstemning for uavhengighet fra Spania. Sentralmyndighetene i Spania anerkjente ikke resultatene av avstemningen, og spansk politi lukket flere valglokaler på brutalt vis.⁶ Fotball og media spiller fortsatt sentrale roller i uttrykkelse av spansk nasjonalisme, og med det spanske landslagets store opp og nedturer i verdensmesterskapene mellom 2010 og 2018, samt nettopp Catalonias folkeavstemning for uavhengighet i 2017, er dette fortsatt svært relevant i det moderne Spania. Benedict Anderson har beskrevet nasjonen og nasjonalisme som et forestilt fellesskap fordi «members of even the smallest nation will never know most of their fellow-members, meet them, or even hear of them, yet in the minds of each lives the image of their communion».⁷ Det forestilte fellesskapet kommer av at man bringes sammen gjennom media, utdanning, og andre aktørers historier om nasjonen.⁸ Fellesskapet er oppfattet som begrenset fordi nasjonen grenser til andre nasjoner, som igjen har forestilte skiller fra ens egen nasjon. Samtidig strekker den felles identiteten seg på tvers av geografiske regioner innad i nasjonen.⁹ Spania er dog en nasjon hvor regionene til tider virker som egne nasjoner med eksempelvis Catalonias forsøk på løsrivelse i 2017.¹⁰

1.1 Problemstilling

På bakgrunn av dette vil jeg undersøke hvordan media i Madrid og Catalonia dekket det spanske herrelandslaget i fotball gjennom VM-triumfen i 2010 og det mislykkede VM-sluttspillet i 2014. Deretter vil jeg undersøke pressedeckningen av VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017, som ble spilt kun noen dager etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet, og til slutt nok et mislykket VM i 2018. Målet er å forstå hvordan pressen har brukt det spanske landslaget for å bygge ulike narrativer rundt nasjonal identitet. Jeg har dermed formulert følgende problemstilling:

«Hvordan kommer katalansk og spansk nasjonalisme til uttrykk gjennom den katalanske avisen *Mundo Deportivo*, og den Madridbaserte avisen *Marca*, sin pressedeckning av det spanske landslaget i perioden 2010-2018? Var det noe som endret seg i fremstillingen etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet høsten 2017?».

⁶ Lopez, J. & Sanjaume-Calvet, M. (2020). The Political Use of *de facto* Referendums of Independence The Case of Catalonia. *Representation: Journal of Representative Democracy*, 56(4), 501-519: 505.

⁷ Anderson, B. (2006). *Imagined Communities* (revidert utg.). Verso, s. 6.

⁸ Kramer, L. (2011). *Nationalism in Europe & America: Politics, Cultures, and Identities since 1775*. The University of North Carolina Press, s. 18-19.

⁹ Anderson, 2006: 6-7.

¹⁰ Lopez & Sanjaume-Calvet, 2020: 505.

For å kunne svare på problemstillingen har jeg altså valgt avisene *Mundo Deportivo* og *Marca*. Disse er valgt på bakgrunn av statusen som hovedaviser innen sport i deres respektive regioner, Catalonia og Madrid. Francisco-Javier Herrero-Gutierrez og Jose-David Urchaga-Litagos forskning på den spanske sportspressen, tilbyr nyttig informasjon om avisene.¹¹ *Mundo Deportivo* har base i byen Barcelona, hovedstaden i regionen Catalonia. Avisen ble dannet i 1906, og retter seg i hovedsak mot supportere av Barca. Grunnet dette kan man i noen tilfeller se at saker angående det spanske landslaget blir dekket fra et Barca- og Catalonia-ståsted. *Marca* ble dannet i Baskerland i 1938, men hovedbasen har lenge vært i Madrid. Avisen dekker et bredt utvalg av sporter og lag, men det er Madrid-lagene og særlig Real Madrid som blir tettest fulgt. På bakgrunn av dette kan dekningen av det spanske landslaget gjerne ses gjennom et Madrid-ståsted, hvor perspektivet blir på et enhetlig Spania.¹²

2.0 Metode og utvalgskriterier

Oppgavens analysemetode vil være diskursanalyse. Iver Neumann tar opp noen av forslagene til hva en diskurs er i boken *Innføring i diskursanalyse: Mening, materialitet, makt*.¹³

Forslaget hans er:

«En diskurs er et system for frembringelse av et sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner.»¹⁴

Med denne tolkningen av begrepet diskurs kan man se hvordan media har muligheten til å fungere som det nevnte systemet for frembringelse av et sett utsagn og praksiser. Siden oppgaven vil lene seg tungt på to avisers kapasitet til å få disse settene av utsagn og praksiser rundt nasjonalisme og identitet til å være virkelighetskonstituerende, virker denne forståelsen av begrepet diskurs relevant. Neumann skriver også om hvordan diskursanalyse tilbyr noe ganske unikt innen analyse, nemlig muligheten til forståelse av «hvordan de og de handlingsbetingelsene blir aktivert på den og den måten av spesifikke aktører, med konkrete konsekvenser.»¹⁵ Litt enklere forklart, diskursanalysen undersøker hvordan eksempelvis et spesifikt utsagn om et spesifikt fenomen i en spesifikk kontekst, blir akseptert som sannheten

¹¹ Herrero-Gutierrez, F. J. & Urchaga-Litago, J. D. (2021). The importance of Rumors in the Spanish Sports Press: An Analyses of News about Signings Appearing in the Newspapers Marca, As, Mundo Deportivo and Sport. *Publications*, 9(1), 1-15.

¹² Ibid: 3-5

¹³ Neumann, I. B. (2021). *Innføring i diskursanalyse: Mening, materialitet, makt* (2. utg.). Fagbokforlaget.

¹⁴ Ibid: 21-22.

¹⁵ Ibid: 18.

av en spesifikk gruppe mennesker.¹⁶ Med tanke på oppgavens mål om å finne ut hvordan ulike narrativ om spansk nasjonalisme kommer til uttrykk gjennom pressens dekning av det spanske landslaget, virker diskursanalyse som en fornuftig metodisk fremgangsmåte.

Spansk sportspresse fungerer på en litt annen måte enn det som er vanlig i andre land. Siden det i flere av landets regioner er sterke meninger rundt nasjonal identitet, har bruk av sport, og særlig fotball, blitt viktig i promoteringen av de ulike oppfatningene. I denne oppgavens kontekst hvor ulike narrativ om spansk nasjonalisme fra sportspressen i Madrid og Catalonia er i hovedfokus, kan disse to regionenes hovedlag innen fotball fortelle noe om pressen. Real Madrid har historisk sett blitt presentert som en ambassadør for et samlet Spania, mens Barca har inntatt rollen som ambassadør for katalansk uavhengighet. Media har spilt, og fortsetter å spille en viktig rolle i at disse oppfatningene opprettholdes, blant annet gjennom linken mellom *Marca* og Real Madrid, og mellom *Mundo Deportivo* og Barca. *Marca* er Spanias mest leste avis, mens *Mundo Deportivo* også er blant landets ti mest populære aviser.¹⁷ Det at to av Spanias viktigste aviser har en ganske tydelig forbindelse til to av landets fotballag som historisk sett har representert vidt forskjellige synspunkter på hva Spania er, sier noe om den sterke posisjonen til spansk sportspresse som promotør av ulike nasjonale identiteter.¹⁸ Grunnet *Marca* og *Mundo Deportivos* kobling til henholdsvis Real Madrid og Barca, er ideen for denne oppgaven at den nasjonale identiteten de to fotballklubbene representerer også vil skinne gjennom i dekingen deres av det spanske landslaget.

Oppgavens analysedel vil benytte papirutgaven av *Mundo Deportivo*, og nettavisen til *Marca*. Dette er på bakgrunn av tilgjengeligheten til de to avisenes digitale arkiver. I tidsrommet fra 2014-2017 økte antallet publiseringer på *Marcas* engelske versjon betydelig. Oppgavedelen som tar for seg landslaget i perioden 2017-2018, vil derfor benytte flere engelske artikler. Et av de viktigste utvalgskriteriene er tidsrommet artiklene må stamme fra. For VM i 2010 har jeg bestemt meg for at 8-15. juli er det mest gunstige tidsrommet, da både opptakten og etterdønningene av den spanske triumfen vil bli dekket. VM i 2014 vil fokusere på tidsrommet fra 14-26. juni. Dette vil dekke hele det spanske VM-oppholdet, som endte i total fiasko hvor laget ble slått ut i gruppespillet, samt de første dagene etter lagets retur til Spania med reaksjonene som fulgte. VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017 som foregikk

¹⁶ Neumann, 2021: 18.

¹⁷ Herrero-Gutierrez & Urchaga-Litago, 2021: 1-2 & 5.

¹⁸ Ibid: 13.

kun noen dager etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet, vil fokusere på tidsrommet 2-10. oktober. Slik dekkes kampdagene, i tillegg til dagene som ledet opp til den første kampen hvor meningene var mange, og temperaturen høy rundt både landslaget og landet generelt. VM-sluttspillet i 2018 endte i skuffelse hvor Spania ble slått ut i åttedelsfinalen. Tidsrommet som vil vektlegges her strekker seg fra 26. juni til 4. juli, slik at lagets siste to kamper, samt reaksjonene ved lagets hjemkomst til Spania vil bli dekket. Det er dog viktig å huske at både *Mundo Deportivo* og *Marca* er informative sportsaviser hvor majoriteten av sakene ikke nødvendigvis gir direkte uttrykk for en katalansk eller samlet spansk nasjonalisme. Dette er en av årsakene til det relativt vide tidsrommet av saker som skal undersøkes, slik at muligheten for å fange opp sakene som tydeligst kommuniserer elementer av det problemstillingen spør om, blir større. Det er også andre utvalgsriterier knyttet til artiklenes innhold. Artikler som rapporterer om landslaget på en måte som kan knyttes til nasjonal identitet, enten direkte, eller at det står mellom linjene, vil oppfylle utvalgsriteriet. Det siste utvalgsriteriet omhandler hvor i avisen en sak om landslaget er plassert, da dette kan fortelle noe om avisens prioritet. Grunnet begrenset omfang på oppgaven vil ikke alle artiklene som oppfyller utvalgsriteriene bli diskutert, men alle artiklene som etter undertegnede mening oppfyller kriteriene er likevel tilgjengelige i en fullstendig kildeliste nederst i oppgaven.

3.0 Tidligere forskning

Nasjonalisme og sport

Nasjonalisme og idrett er et felt som har blitt forsket mye på. Forskningsfeltet er ikke det eldste, men rundt årtusenskiftet økte antallet verk som retter seg mot dette betydelig. Forskningen har tidsmessig hatt et fokus på alt fra store idrettsarrangementer som de olympiske leker og verdensmesterskap i fotball på første halvdel av 1900-tallet, til dagens moderne verden. Flere land og verdensdeler har blitt forsket på når det kommer til relasjonen mellom idrett og nasjonalisme, inkludert Spania som er denne oppgavens utgangspunkt. Det er også forskning som tar for seg de mange synspunktene som eksisterer rundt sport og nasjonalisme som viser det brede spekteret av meninger på feltet, samt hvor mange forskjellige måter nasjonalisme i sport kan manifestere seg på. Medias rolle i forholdet

mellom idrett og nasjonalisme, som talerør for ulike identiteter, har lenge vært i forskernes søkelys. Slik har forskningsfeltet en rik historie som stadig får nye tilskudd.¹⁹

Nasjonalisme og idrett i Spania

Sikter man seg mer spesifikt mot nasjonalisme og idrett i Spania, er fotball en sport hvor dette ofte kommer godt til uttrykk, og en av årsakene til dette nok må tilskrives sterke regionale identiteter. Nasjonal identitet fra madrilenere og katalaneres ståsted er et hovedmål i denne oppgaven, men en annen region med svært sterke nasjonstrekk er Baskerland. Regionens rop om selvstendighet har historisk sett vært høylytte, og sportsarenaen har fungert som en viktig identitetsskaper. Fotballklubben Athletic Bilbao har spilt en viktig rolle som et symbol for baskisk nasjonalisme og identitet. Også ikke sportslige organisasjoner som ETA, en radikal baskisk separatistbevegelse, var frem til oppløsningen i 2018, en meget synlig aktør i kampen for et selvstendig Baskerland. Løfter man fokuset til et mer helhetlig Spania blir det tydelig at oppfatningene av nasjonal identitet er mange. Tilknytning til regionale fotballklubber, i tillegg til et mangfold av forskjellige tilknytninger og meninger rundt det spanske fotballandslaget er gode eksempler på dette. Videre dekker forskningen flere perioder, som tiårene under diktatoren Franco, tiden før Franco kom til makten, og inn i moderne tid med den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet i 2017.²⁰

Det er også forskning som fokuserer spesifikt på koblingen mellom nasjonalisme og fotball i Spania. Shmeul Nili skriver om hvordan lokal presse kan kritisere sportslige aspekter ved regionens fotballag, men ikke klubben og det den representerer. Det argumenteres for at både Barca og Athletic Bilbao er nasjonale representanter for sine respektive regioner. Kritikkk mot en klubs verdier, kan slik tolkes som kritikkk av regionens nasjonale identitet. Jeffery W.

¹⁹ Sentrale verk som undersøker relasjonen mellom nasjonalisme og sport inkluderer: Kim, Y. & Billings, A. C. (2017). A Hostile Sports Media?: Perceived Nationalism Bias in Online Sports Coverage. *Electronic News*, 11(4), 195-210. Roberts, S. G. (Red.). (2015). *Sport, Media and Regional Identity*. Cambridge Scholars Publishing. Tomlinson, A. & Young, C. (Red.). (2006). *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics, and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*. State University of New York Press. Whigham, S. (2021). Editorial: Sport, nationalism, and the importance of theory. *Sport in Society*, 24(11), 1839-1848.

²⁰ Sentrale verk som undersøker relasjonen mellom idrett og nasjonalisme i Spania inkluderer: Lafaye, C. G. & Brochard, P. (2022). Methodological approach to the evolution of a terrorist organisation: ETA, 1959-2018. *Quality & Quantity*, 56(4), 2453-2475. Lopez, B. (2010). Sport, Media, Politics and Nationalism on the Eve of the Spanish Civil War: The First Vuelta Ciclista a Espana (1935). *The International Journal of the History of Sport*, 27(4), 635-657. Quiroga, A. (2020). Football and nation. F. C. Barcelona and Athletic de Bilbao during the Franco dictatorship (1937-1977). *Journal of Iberian and Latin American Studies*, 26(1), 65-82. Spencer, A. T. & Croucher, S. M. (2008). Basque Nationalism And The Spiral Of Silence: An Analysis of Public Perceptions of ETA in Spain and France. *The International Communication Gazette*, 70(2), 137-153. Vaczi, M. (2018). Football, the Beast and the Sovereign: The Politics of Joking Relationships in Spain. *Ethnos: Journal of Anthropology*, 83(4), 706-723. Zakravsky, J. (2016). Basque National Football Team as a Political Tool. One Hundred Years Old Project and Its Changes (1915-2014). *Sport Science Review*, 25(1), 5-28.

Kassing vektlegger hvordan blant annet Barca og deres stadion, har fungert som et fristed for uttrykking av katalansk språk og identitet under tider hvor dette ellers var forbudt.²¹

Landslaget i media

For å kunne besvare denne oppgaven er forholdet mellom spansk media og landets landslag viktig å forstå. Forskning som fokuserer spesifikt på dette fenomenet er dermed sentralt. Den fagfelleverderte artikkelen *Soccer, nationalism and the media in contemporary Spanish society: La Roja, Real Madrid & FC Barcelona* av Vicente Rodriguez Ortega, publisert i 2016, gir et godt innblikk i hvordan pressen i Spania bruker fotball som en viktig ingrediens i argumenter for ulik nasjonal identitet.²² Ortega skriver at Spanias ulike mediehus inntar roller hvor blant annet det spanske herrelandslaget i fotball brukes i argumenter for spansk enhet, men også i diskusjoner som omhandler et mer splittet Spania med ulike og mer regionale nasjonalismer. Ortega vektlegger betydningen av hva slags tilnavn landslaget ble gitt i media. *La Roja, De Røde* på norsk, har blitt mye brukt når laget refereres til, mens *La Furia* var et vanlig tilnavn tidligere. Hvilket tilnavn som beskriver landslaget på den beste måten har vært mye diskutert. Noen mener *La Roja* er det beste tilnavnet fordi denne beskrivelsen var mest nøytral, og slik enklere for katalanere å identifisere seg med. Andre mener at *La Furia*-terminlogien passer bedre fordi det tilnavnet bygger på lidenskap. En tanke har vært at lidenskap er et genetisk trekk hos alle spanjoler. Spansk nasjonal identitet har derfor ofte blitt knyttet til nettopp lidenskap, som gjør at *La Furia*-navnet i større grad forankrer landslaget til en enhetlig spansk identitet.²³ Ortega hevder at katalanske kommentatorer følte at landslaget fungerte som et viktig redskap i spansk nasjonalisme, blant annet ved at lagets katalanere ble brukt til å «nasjonalisere katalanere som spanjoler».²⁴ Samtidig mener Ortega at landslagets Barca-inspirerte spillestil, samt antallet katalanere på laget, ble et redskap som katalaniserte Spania. Videre refererte Ortega til Vaczis ide om at spanske nasjonalister ville spille ned den katalanske innflytelsen på Spanias triumfer, mens katalanere ville fremheve det katalanske på bekostning av det spanske.²⁵ Avslutningsvis vektlegger Ortega hvordan det spanske

²¹ Kassing, J. W. (2019). «Mes Que un Club” and an Empty Camp Nou: A Case Study of Strategic Ambiguity and Catalan Nationalism at Football Club Barcelona. *International journal of sport communication*, 12(2), 260-274.

Nili, S. (2009). The Rules of the Game – Nationalism, Globalisation and Football in Spain: Barca and Bilbao in a Comparative Perspective. *Global Society*, 23(3), 245-268.

²² Ortega, V. R. (2016). Soccer, nationalism and the media in contemporary Spanish society: La Roja, Real Madrid & FC Barcelona. *Soccer & Society*, 17(4), 628-643.

²³ Ibid: 634-635.

²⁴ Ibid: 635.

²⁵ Ibid: 635-636.

landslaget, sammen med Barca og Real Madrid har blitt brikker som media kan utnytte for å bygge ulike, gjerne uforenelige narrativ om hva som definerer spansk identitet.²⁶

For å bygge videre på Ortegas forskning rundt forholdet mellom nasjonalisme og fotball i Spania, kan forskning som undersøker om landslagets suksess faktisk styrket oppfatningen av et samlet Spania, være til hjelp. En artikkel som fokuserer på nettopp dette er Filip Kubiacyk's *Spain, La Roja, and the forging of the nation: truth or fiction?*²⁷ Kubiacyk skrev først om hvordan flere, blant annet Francesco Screti og Jimmy Burns, mente landslagets gullalder fra 2008-2012 hadde stor betydning utover det sportslige. De hevdet at den sportslige suksessen kunne fungere som en plattform for en mer enhetlig spansk nasjonal identitet.²⁸

Kubiacyk argumenterer dog for at suksessen hadde lite betydning utover det sportslige, og at nedturene som fulgte viste at den eventuelle enhetlige begeistringen for landslaget var kortvarig. Kubiacyk bruker ulike spanske aviser for å understreke uenigheten rundt landslaget, hvor noen skrev om VM-fiaskoen i 2014 som et tap for både landslaget og nasjonen Spania. Andre aviser som *Marca*, skrev om nederlaget på en annen måte med et slags forsvar av laget gjennom oppmerksomhet på tidligere triumfer. Kubiacyk beskrev dette som et mulig forsøk på konsolidering av et mer enhetlig spansk samfunn, som man mente hadde vært sterkt knyttet til landslagets suksesser på fotballbanen. Gjennom ytterligere fiaskoer i 2016 og 2018 ble medias narrativ stadig mer negativt, særlig i Catalonia og Baskerland. Etter tre svake mesterskap kunne det virke som at ideen om en mer enhetlig spansk identitet var i ferd med å forsvinne, og Kubiacyk mener dette var et mulig tegn på hvor skjært håpet om spansk enhet faktisk var.²⁹ Konklusjonen til Kubiacyk er derfor at landslaget ikke har blitt symbolet på spansk enhet som mange trodde var tilfellet under årene med suksess. Han argumenterer også for at tilnavnet *La Roja* var en neologisme som reduserte betydningen av «Spania», og at *La Furia* var et bedre tilnavn fordi det bygde på den spanske identiteten om lidenskap.³⁰

²⁶ Ortega, 2016: 638.

²⁷ Kubiacyk, F. (2020). Spain, La Roja, and the forging of the nation: truth or fiction? *Review of Nationalities*, 10(1), 77-91.

²⁸ Ibid: 80-82.

²⁹ Ibid: 84-86.

³⁰ Ibid: 87-88.

Klubb fotball i media

Selv om nasjonalisme gjennom pressedeckningen av landslaget er oppgavens hovedmål, vil en bedre forståelse spansk klubb fotballs relasjon med pressen være gunstig. Det er flere fagfelleverderte artikler som fokuserer på dette temaet. Adam Winkels *National Dissonance: The Copa del Rey Soccer Final as a Site of Political Performance*, har fokus på rollen finalen i den årlige nasjonale cupen spiller når det kommer til uttrykking av nasjonalisme og identitet.³¹ Winkel forklarer hvordan forskjellige aktører, inkludert media, kan benytte cupfinalen til nettopp dette. I avslutningen kommer Winkel med noen ord som beskriver relasjonen mellom fotball, media, og forskjellige oppfatninger om nasjonalisme i Spania:

«Team, media, fan, and political reactions during the championship`s final have varied from friendly competition among regional representatives, to public displays of obedience towards Franco, to overt rejection and defense of the king and the national anthem».³²

Særlig dette med støtte og motstand til kongen gjennom fotball vil være aktuelt i denne oppgavens analysedel.

Loyalties, commodity and fandom: Real Madrid, Barca and Athletic fans versus `La Fura Roja` during the World Cup ble publisert i 2008 og er skrevet av Elga Castro-Ramos.³³ Her blir Benedict Andersons ide om nasjonen som et forestilt fellesskap benyttet. Utover dette skriver Castro-Ramos om hvordan fotball og politisk historie har vært sammenflettet, og spør om demokratiets inntog i Spania i 1975 brakte med seg endringer rundt rollene klubbene Real Madrid, Barca, og Athletic Bilbao, samt det spanske landslaget, hadde i forhold til nasjonal identitet.³⁴ Konklusjonen her er at en i en moderne verden hvor massemediens rolle er stor, og økonomiske motiver svært viktige, har særlig Real Madrid og Barca blitt mer strukturelt like, samtidig som klubbenes røtter til sine respektive regioner fortsatt er sterke. Castro-Ramos hevder derfor at det gjerne er flere identiteter i Spania, og at disse ikke nødvendigvis er motsetninger. Lojalitet til både regionens klubb og det spanske landslaget kunne slik være mulig, dog med en anerkjennelse om at fotballens globalisering kanskje har gjort den noe mer adskilt fra politisk og kulturell identitet enn tidligere.³⁵

³¹ Winkel, A. L. (2020). National Dissonance: The Copa del Rey Soccer Final as a Site of Political Performance. *The International Journal of the History of Sport*, 37(1-2), 135-154.

³² Ibid: 149.

³³ Castro-Ramos, E. (2008). Loyalties, commodity and fandom: Real Madrid, Barca and Athletic fans versus `La Fura Roja` during the World Cup. *Sport in Society*, 11(6), 697-710.

³⁴ Ibid: 696-697.

³⁵ Ibid: 707-708.

Barca og katalansk nasjonalisme i media ble også tatt opp av Rakshit Chopras artikkel *The Role of FC Barcelona in Fuelling Catalan Nationalism: Football and Regional Identity*.³⁶ Hvordan Barca har blitt brukt som promotør for katalansk nasjonalisme av media og andre aktører er et viktig element i artikkelen. Søkelyset er ikke bare på Barca som katalansk symbol, men på hvordan katalansk media kan gjøre rivalen Real Madrid til skurken. Etter VM-triumfen i 2010 ble flere saker presentert som en katalansk seier, ikke spansk. Blant avisene som ifølge Chopras forskning var mest aktive i promoteringen av dette synspunktet var *Mundo Deportivo*, en av to aviser som altså vil være hovedfokus for denne oppgaven.³⁷

Fotball og nasjonalisme er altså et synlig fenomen i det moderne Spania. Diskusjonen rundt hvilket tilnavn det spanske landslaget burde ha, bruken av landslaget i media for å bygge ulike nasjonale narrativ, og om laget var i stand til å fungere som en plattform for en samlet spansk identitet, er meget sentralt. De ulike meningene angående muligheten til å ha både nasjonal og regional identitet, støtte eller motstand mot kongen gjennom fotball, forholdet mellom Barca og Real Madrid, samt hva disse to klubbene historisk sett har symbolisert, vil også være sentralt for oppgavens analyse.³⁸ Hvordan dette kommer til uttrykk i *Mundo Deportivo* og *Marcas* pressedekning av landslaget i perioden 2010-2018, kan derfor fortelle oss noe om nasjonal identitet i Spania.

4.0 VM-sluttspillene i 2010 og 2014

Under VM i 2010 ble Spania verdensmestere for første gang. I 2014 skuffet derimot spanjolene stort, og ble slått ut allerede i gruppespillet.³⁹ Nå skal jeg undersøke *Mundo Deportivo* og *Marcas* pressedekning av disse vidt forskjellige spanske prestasjonene. Først skal jeg gi et generelt sammendrag av *Mundo Deportivos* saker fra VM i 2010 som oppfyller utvalgsriteriene nevnt i kapittel 2. Deretter er det valgt ut to artikler som vil bli diskutert noe grundigere. Denne prosessen vil så bli gjentatt når oppmerksomheten rettes mot *Marcas* dekning av VM i 2010. Jeg skal bruke samme fremgangsmåte for VM i 2014.

³⁶ Chopra, R. (2014). The Role of FC Barcelona in Fuelling Catalan Nationalism: Football and Regional Identity. *The International Journal of Sport and Society*, 4(3), 11-22.

³⁷ Ibid: 13-15.

³⁸ Castro-Ramos, 2008. Chopra, 2014. Kubiacyk, 2020. Ortega, 2016. Winkel, 2020.

³⁹ Fifa. (u.å.). *June 11 – July 11: 2010 Fifa World Cup South Africa*. Hentet 1. mai 2023. Høgås, K. (2014, 18. juni). Chile tuppet Spania ut av VM. NRK.

4.1 *Mundo Deportivo* og VM-gullet i 2010

Den katalanske avisen *Mundo Deportivo* hadde mange artikler om VM-sluttspillet i 2010. Majoriteten av disse uttrykker ikke direkte katalansk nasjonalisme, men der dette kommer til uttrykk skal diskuteres. 8. juli 2010, dagen etter Spania tok seg til VM-finalen på bekostning av Tyskland, kan man lese en kommentar av Charly Rexach om hvordan ånden av Barca bidro sterkt til utfallet av kampen.⁴⁰ En artikkel fra samme dag fokuserer på hvordan Barca-kaptein Carles Puyol på mange måter trakk laget sitt over målstreken. Dette er ikke nødvendigvis et uttrykk for katalansk nasjonalisme, da Puyol tross alt scoret det avgjørende målet. Likevel blir både Puyol og Xavi, hans lagkamerat fra Barca, sidestilt med Real Madrid-spiller Iker Casillas, mannen med den offisielle kapteinsrollen.⁴¹ 9. juli er det en ny kommentar om Barcas rolle i den spanske suksessen. Her blir Barca løftet frem som drivkraften bak Spanias vei til finalen. I tillegg sammenlignes Barcas påvirkning på det spanske landslaget med andre store VM-lag som Ajax-stammen i det nederlandske laget fra 1947, og Bayern München-rygggraden i vesttyske laget fra samme år.⁴² I opptakten til finalen mot Nederland ble det publisert en artikkel med tittelen «mestere, ja eller ja».⁴³ Noe av innholdet i denne artikkelen er rettet mot koblingen mellom Barca sin spillestil som landslaget adopterte, og den nederlandske fotballtradisjonen som Johan Cruyff implementerte hos nettopp Barca. Slik kan man se en viss stolthet rundt den katalanske fotballstilen.⁴⁴ Samme dag ble det publisert nok en artikkel rettet mot Barca-dominansen i det spanske laget.⁴⁵ Etter VM-triumfen var det ikke bare budskapet av spansk seier som var viktig. Det at Barca som klubb hadde hele 26 verdensmestere fordelt mellom ulike idretter etter seieren mot Nederland ble også fremhevet.⁴⁶ Noen dager senere dukket det opp en liten tegneseriestripe i avisen. Her var blant annet riksvåpenet i det spanske flagget byttet ut med klubbemblemet til Barca som en slags humoristisk vri, men det var nok likevel noe alvor i budskapet.⁴⁷ Samtidig ble det, kanskje noe overraskende, publisert en del saker om det spanske kongehuset.⁴⁸ Med tanke på kongehusets posisjon som symbol på et enhetlig Spania, er denne dekningen av landslaget i

⁴⁰ Rexach, C. (2010, 8. juli). El espíritu del Barca, salir a por el partido. *Mundo Deportivo*: 18.

⁴¹ Cubero, C. (2010, 8. juli). Solo Podía Marcar el Capitan Del Barca. *Mundo Deportivo*: 8.

⁴² Baneres, E. (2010, 9. juli). De La Masia a la leyenda. *Mundo Deportivo*: 28.

⁴³ Aguilar, F. (2010, 11. juli). Campeones Si O Si. *Mundo Deportivo*: 4. Originalspråk: Campeones si o si.

⁴⁴ Ibid: 4.

⁴⁵ Cubero, C. (2010, 11. juli). La Roja Rueda Un Spot Blaugrana. *Mundo Deportivo*: 12.

⁴⁶ Domenech, O. & Artus, J. L. (2010, 12. juli). 26 Campeones Del Mundo. *Mundo Deportivo*: 38-39.

⁴⁷ *Mundo Deportivo*. (2010, 13. juli). Pelotazos. *Mundo Deportivo*: 30.

⁴⁸ Bruna, M. (2010, 10. juli). Apoyo Real en la final. *Mundo Deportivo*: 13. Cubero, C. (2010, 12. juli). Reina Sofia: "Es Maravilloso". *Mundo Deportivo*: 16.

større grad knyttet til ideen Kubiacyk motsatte seg, nemlig landslagets suksess som en plattform for et mer samlet Spania.⁴⁹

En artikkel i *Mundo Deportivo* hvor det kommer tydelig frem hvilke tanker en del katalanere har til det spanske landslaget, er en side fra 12. juli som viser folks kommentarer til Spanias triumf. Majoriteten av kommentarene som vises tegner et bilde av Catalonia som verdensmestere, ikke Spania. Det fokuseres på at samtlige spanske mål i mesterskapet ble scoret av Barca-spillere, og Barca som klubben for verdensmestere. Den kanskje mest oppsiktsvekkende kommentaren uttrykker at «La Masia, (akademiet til Barca) er verdensmestere, og at Nederland, som Real Madrid bare drev med nedsparkinger, og slik fikk som fortjent i form av tap».⁵⁰ Dermed blir det enda tydeligere hvordan det for personen bak denne kommentaren var Barca og Catalonia som vant, mens Real Madrid som også hadde flere spillere på laget, ikke bare ekskluderes fra seieren, men får en slags motstanderstatus.

Kommentaren til journalisten Lluís Foix 13. juli tar opp hvordan lagets trener Vicente del Bosque hadde motet til å ikke følge vanlige oppfatninger i pressen om at landslaget skulle være en forlengelse av Real Madrid, både i form av spillerne og stilen. Dette var et lag som ikke lenger var definert av *La Furia*-identiteten, og hvor Barcas mer kontrollerte stil dominerte. Foix avsluttet med at «det offisielle Spania fint kunne sameksistere med det ekte Spania som var åpent og mangfoldig».⁵¹ Viktigheten av landslaget angående oppfatninger rundt hva Spania er og har vært, kommer slik tydelig frem.

Katalaniseringen av landslagets triumf, den negative holdningen til Real Madrid, og fokuset på at Spania ikke lengre var definert av *La Furia*-identiteten, gjør at majoriteten av funnene knyttet til *Mundo Deportivo*s dekning av den spanske VM-triumfen i 2010, virker som en bekreftelse av forskningen til Ortega og Chopra.⁵² Det er likevel noen funn, slik som oppmerksomheten rundt kongehuset, som gjør forskningen til Castro-Ramos om flere identiteter aktuell.⁵³ Med fokuset på Barca som en katalysator for det spanske VM-gullet, bygges et narrativ om katalansk fellesskap og identitet som har seiret. Spanias rolle i suksessen reduseres, slik at fellesskapet på et vis avgrenses til Catalonia. Dermed skapes det

⁴⁹ Kubiacyk, 2020: 80-82.

⁵⁰ Mundo Deportivo. (2010, 12. juli). «*Iniesta debio ser Balon de Oro*». *Mundo Deportivo*: 32. Originalspråk: La Masia, campeona del mundo. Holanda, como el Madrid, solo dio patadas y se volvio a hacer justicia.

⁵¹ Foix, L. (2010, 13. juli). La euforia real y plural. *Mundo Deportivo*: 28. Originalspråk: La España oficial puede convivir perfectamente con la España real, abierta, plural y diversa.

⁵² Chopra, 2014: 13-15. Ortega, 2016.

⁵³ Castro-Ramos, 2008: 707-708.

en forestilt grense mellom Spania og Catalonia, som kan kobles opp mot Andersons nasjonalisme.⁵⁴

4.2 *Marca* og VM-suksessen i 2010

I likhet med *Mundo Deportivo* viet *Marca* mye oppmerksomhet til det spanske landslaget i dagene før og etter VM-gullet ble sikret. Mens det i *Mundo Deportivo* ofte var et fokus på spillernes tilknytning til Barca, vektlegger *Marca* i større grad en spillers tilhørighet til den spanske ligaen eller landet Spania. Før finalen var det en kartlegging angående hvilke spillere som lå best an til å vinne prisen for turneringens beste spiller. Tre Barca-spillere var blant de nominerte, og *Marca* beskrev dem som spanjoler. Til sammen spilte 5 av 10 nominerte i den spanske ligaen, og avisen mente dette viste potensialet til «våre klubber».⁵⁵ Det skrives altså på en måte som gir eierskap til alle klubbene i Spania, og man ser slik *Marcas* oppfatning om en mer enhetlig spansk identitet. Intervjuet med daværende Real Madrid-kaptein Raul etter VM-gullet var sikret fortsetter denne trenden. Det snakkes om en stolthet rundt det å være spansk, samt bruken av ordet «vårt» når landslaget diskuteres.⁵⁶ Kongehuset ble viet oppmerksomhet under verdensmesterskapet. *Marca* publiserte blant annet en video av dronning Sofia som feiret avansementet til finalen i garderoben med laget. En sak om prins Felipe som omtalte laget som en «skatt» ble også publisert i avisen.⁵⁷ *Marca* hadde også en artikkel om statsministeren Jose Zapatero som uttalte hvordan troppen på 23 spillere var hovedgrunnen til seieren, men at styrken til alle spanjolene også var en støttende faktor i suksessen.⁵⁸ Oppmerksomheten rundt kongehuset, samt statsministeren og hans uttalelse, viste til et mer samlet Spania. Det samme kan sies om artikkelen som beskrev alle spanjolenes feiringer i landets byer. Ved å omtale de store byene som blant annet Madrid, Barcelona, og Bilbao som spanske, samt omtale av alle de feirende som spanjoler, tegnet avisen et bilde av en samlet nasjon.⁵⁹

Spanias seier i semifinalen ble feiret landet rundt, og i Barcelona ble det sunget strofer om at byen er spansk. I saken til *Marca* kunne man lese at blant annet kjente la Plaza de

⁵⁴ Anderson, 2006: 6-7.

⁵⁵ Garcia-Ochoa, J. I. (2010, 9. juli). Xavi, Villa e Iniesta, candidatos a llevarse el Balon de Oro del Mundial. *Marca*. Originalspråk: Nuestro clubes.

⁵⁶ *Marca*. (2010, 11. juli). Raul: "Es un orgullo sentirse español en una noche como esta". *Marca*. Originalspråk: Nuestra.

⁵⁷ *Marca*. (2010, 11. juli). Principe Felipe: "Este equipo es un tesoro". *Marca*. *Marca*. (2010, 8. juli). Dona Sofia bajo al vestuario del La Roja para felicitar a los de Del Bosque. *Marca*.

⁵⁸ Martin, G. (2010, 12. juli). Zapatero: "Han ganado por ser los mejores". *Marca*.

⁵⁹ *Marca*. (2010, 11. juli). Millones de españoles celebran en las calles que somos campeones del mundo. *Marca*.

Canaletas var fylt med supportere i spanske farger, og beskrivelser av hvordan alle sang «Barcelona er spansk».⁶⁰ Det var riktignok folk som feiret på denne måten i Barcelonas gater, men det er likevel påfallende hvordan *Marca* laget en sak om feiringen hvor vinklingen var på Barcelona som spansk, mens en slik vinkling på feiringen ikke var synlig i *Mundo Deportivo*s dekning av semifinaleseieren. Kontrasten mellom de to avisenes oppfatninger av Spania og spansk identitet, ble i dette tilfellet spesielt tydelig.

Det var ikke bare dronningen og prinsen som fikk plass i pressedekningen, kongen kommenterte også på VM-suksessen. Han takket hele Spania og alle spanjoler, i tillegg til en kommentar rundt Spanias evne til å oppnå storhet når man stod samlet.⁶¹ Hovedfokuset i både kongens kommentar og *Marcas* artikkel er på denne måten rettet mot et enhetlig Spania og et folk som står sammen. Budskapet om et samlet Spania med en enhetlig identitet var dermed gjennomgående i de undersøkte artiklene fra *Marcas* dekning av VM-triumfen i 2010.

Hvordan media kan bruke landslaget til å skape et narrativ om en samlet spansk identitet, som vist gjennom *Marcas* pressedekning, kommer også frem i deler av forskningen til Ortega, Kubiacyk, og Winkel om relasjonen mellom fotball, media, og identitet i Spania.⁶² Likevel var feiringen rundt om i Spanias byer reell, hvilket gjør tilknytning til både regionens klubbblag, og landslaget mulig. Man kan derfor argumentere for at delen av forskningen til Castro-Ramos som omhandler muligheten til å ha flere identiteter også er gjeldende.⁶³ *Marcas* vektlegging av at VM-gullet var en seier for hele Spania, og særlig artiklene som omhandlet Catalonia som spansk, konsoliderer ideen som et spansk fellesskap med en samlet identitet. Pressedekningen gir dermed inntrykket av at Spania og Catalonia forestilles som det samme, i motsetning til *Mundo Deportivo*s dekning. Budskapet om fellesskap er slik gjennomgående i *Marcas* dekning, som kan kobles til det forestilte fellesskapet i Andersons nasjonalisme.⁶⁴

4.3 *Mundo Deportivo*s dekning av VM-fiaskoen i 2014

Det at Spania som regjerende mester røk ut allerede i verdensmesterskapets første fase, ble ikke godt mottatt av verken fans eller media. I *Mundo Deportivo* var det enkelte saker som tydet på at man ikke identifiserte seg med landslaget på samme måte som under VM-gullet fire år tidligere. I 2010 var som nevnt flere av *Mundo Deportivo*s saker om landslaget vinklet

⁶⁰ J. P. M. (2010, 8. juli). El día que Canaletas canto: “¡¡¡Oa, oa, oa Barcelona es Española!!! *Marca*. Originalspråk: Barcelona es española.

⁶¹ *Marca*. (2010, 12. juli). El Rey: “Gracias en nombre de toda España y de todos los españoles”. *Marca*.

⁶² Kubiacyk, 2020. Ortega, 2016. Winkel, 2020.

⁶³ Castro-Ramos, 2008: 707-708.

⁶⁴ Anderson, 2006: 6-7.

mot Barcas innflytelse både på spillestil og spillerne som representerte laget. Utgavene av *Mundo Deportivo* fra 14-26. juni 2014 har betydelig mindre av dette. Den generelle trenden var at betegnelsen «Spania» gikk igjen når laget ble referert til, i hovedsak med negativt fortegn.⁶⁵ En overskrift var blant annet «Spania viser sin skam».⁶⁶ Videre ble det fokusert på en splittet spillergruppe preget av indre fiendskap som en årsak til det skuffende mesterskapet.⁶⁷ Samtidig som VM pågikk fikk Spania ny konge, og dette ble tatt opp i avisenes tegneseriestripe. Her ble det vist frem en karikatur av daværende landslagssjef Vicente Del Bosque som ønsket den nye kongen lykke til med å distrahere folket når landslaget underpresterte.⁶⁸ Selv om dette var et humoristisk skråblikk, var det likevel et snev av sannhet i denne tegneseriestripen. Kontrasten i *Mundo Deportivo*s dekning fra 2010 med Barca som katalysator for Spanias suksess, til 2014 hvor fiaskoen kun tilskrives Spania, blir her tydelig. I starten av mesterskapet var det dog en mer positiv dekning av laget, med tro på at de kunne slå tilbake etter den svake starten.⁶⁹ Etter Spania var slått ut var det fortsatt tegn til positiv omtale fra *Mundo Deportivo* som takket laget for tidligere opplevelser og triumfer, men takketalen var i stor grad rettet mot Barca.⁷⁰ Tendensen om at Barca trekkes inn når landslaget omtales positivt, mens det kun omtales som «Spania» når det går dårlig, virker dermed å være gjennomgående i avisens saker om landslagets prestasjoner under verdensmesterskapene i 2010 og 2014.

Journalisten Monica Planas tar i en artikkel fra 26. juni opp noe som er direkte knyttet til nasjonalisme og identitet, nemlig hvordan et Madrid basert TV-program diskuterte potensielle nye landslagstrenerer for Spania. Tidligere Barca-trener Pep Guardiola ble nevnt i denne sammenhengen, men på det Madrid baserte showet ble ikke Guardiola sett på som ønskelig, da han ifølge TV-programmet var tilhenger av et selvstendig Catalonia. På TV-programmet ble dermed Guardiola levnet få sjanser til å få jobben. Planas kommer i artikkelen med et stikk mot TV-programmet, siden Guardiola ifølge en undersøkelse gjort av

⁶⁵ Archs, J. (2014, 18. juni). Holanda huye de la euforia ante Australia. *Mundo Deportivo*: 14. Bruna, M. (2014, 19. juni). Siniestro total. *Mundo Deportivo*: 6. Bruna, M. (2014, 14. juni). Manotazo. *Mundo Deportivo*: 6. Cubero, C. (2014, 19. juni). La estrella merecía un respeto. *Mundo Deportivo*: 10.

⁶⁶ Bruna, M. (2014, 15. juni). España mostro sus vergüenzas. *Mundo Deportivo*: 6. Originalspråk: «España mostro sus vergüenzas».

⁶⁷ Bruna, M. (2014, 25. juni). Un fracaso absoluto. *Mundo Deportivo*: 4-5. Bruna, M. (2014, 21. juni). La selección es un polvorín. *Mundo Deportivo*: 6.

⁶⁸ Mundo Deportivo. (2014, 20. juni). Pelotazos. *Mundo Deportivo*: 26.

⁶⁹ Bruna, M. (2014, 14. juni). «Es un hostia pero nos levantaremos». *Mundo Deportivo*: 12. Segura, M. (2014, 14. juni). Siempre positivos, nunca negativos. *Mundo Deportivo*: 9.

⁷⁰ Aguilar, F. (2014, 24. juni). Gracias Al Barca Y A España. *Mundo Deportivo*: 2-3.

det samme programmet, var folkets favoritt til jobben.⁷¹ Slik får man et inntrykk av viktigheten fra både et Madrid -og Barcelona ståsted når det kommer til om en tilhenger for katalansk selvstendighet skulle kunne trene Spanias landslag.

Etter at den spanske fiaskoen var et faktum, ble det publisert en artikkel med overskriften «Forbudt å vende tilbake til La Furia-identiteten».⁷² Kjernen i denne artikkelen er at selv om Spania røk ut, må man ikke returnere til hva som identifiserte laget før årene med suksess.⁷³ *La Furia*-identiteten hadde stått sterkere i Madrid-regionen, mens den nye spanske identiteten som hadde gitt suksess frem til 2014, var kraftig påvirket av Barca. Følgelig var det ikke overraskende at *Mundo Deportivo* manet til trofasthet mot den nye identiteten, kontra å vende tilbake til *La Furia*-identiteten.

Både diskusjonen rundt *La Furia*-terminologien, og hvordan landslaget ofte får en Barca vinkling når det går bra, mens det i større grad kun omtales som «Spania» når det går dårligere, er gjennomgående i forskningen til Ortega, Kubaiczkyk, og Chopra.⁷⁴ Samtidig skinner også synspunktet til Castro-Ramos om muligheten til flere identiteter gjennom i enkelte saker, slik som artikkelen som takket både Barca og Spania etter verdensmesterskapet.⁷⁵ *Mundo Deportivos* dekning om landslaget under VM-2014, kan også knyttes til Andersons ide om forestilte fellesskap. Med tanke på negativiteten som følger når landslaget gjør det dårlig, slik som i 2014, kan det nemlig være mer gunstig at *Mundo Deportivos* oppfatning av det forestilte fellesskapet holdes mest mulig adskilt fra ideen om et enhetlig Spania, slik at man ikke knytter fellesskapet til dette.⁷⁶

4.4 *Marcas* dekning av VM-fiaskoen i 2014

Skuffelse preget også deler av *Marcas* saker under verdensmesterskapet. Her ble spesifikt Gerard Pique og Cesc Fabregas plukket ut som de største synderne.⁷⁷ Det var mange spillere som hadde prestert betydelig svakere enn forventet, men det var altså to Barca-spillere som måtte ta majoriteten av skylden i Madrid-avisen. *Marca* anerkjente riktignok Barcas innflytelse og bidrag til fotballen i en annen artikkel, men dette sendte likevel signaler om

⁷¹ Planas, M. (2014, 26. juni). Fans de Guardiola en El Chiringuito. *Mundo Deportivo*: 47.

⁷² Aguilar, F. (2014, 20. juni). Prohibido Volver A La Furia. *Mundo Deportivo*: 2-3. Originalspråk: "Prohibido volver a La Furia".

⁷³ Ibid: 2.

⁷⁴ Chopra, 2014: 13-15. Kubaiczkyk, 2020. Ortega, 2016.

⁷⁵ Aguilar, 2014, 24. juni: 2-3. Castro-Ramos, 2008: 707-708.

⁷⁶ Anderson, 2006: 6-7.

⁷⁷ Lara, M. A. (2014, 25. juni). Cesc y Pique, las decepciones de Del Bosque. *Marca*.

Barca som syndebukker fra et Madrid-ståsted.⁷⁸ Utover dette var *Marca* i større grad preget av positive holdninger til landslaget. Før den avgjørende kampen var det flere artikler som rettet søkelyset mot hvorfor man måtte tro på at laget kunne reise seg igjen. Etter at tapet var et faktum var fortsatt den generelle trenden i *Marca* at Spania ville komme sterkere tilbake ved neste mesterskap. Nettopp bruken av ordet «Spania» kan tydeliggjøre noen interessante poenger. Betegnelsen «Spania» ble i hovedsak brukt når laget skulle refereres til, slik som *Mundo Deportivo* gjorde. I motsetning til den katalanske avisen, brukte dog *Marca* i hovedsak betegnelsen «Spania» med positivt fortegn. Det var ikke bare optimisme om at laget kom til å slå tilbake gikk igjen, men en stolthet og takknemlighet for hva landslaget «Spania» hadde oppnådd i årene frem til 2014.⁷⁹ En annen artikkel i *Marca* kom like etter det avgjørende nederlaget, og hadde kun overskriften «En panamansk avis fornærmer Spania», og bilde av denne avisens forside.⁸⁰ Disse sakene viser på mange måter en større beskyttelse av, og identifisering med Spania, enn det som var tilfellet i *Mundo Deportivos* rapportering fra mesterskapet.

For å bygge videre på den generelle trenden fra forrige avsnitt, kan *Marcas* overskrift til et intervju med Barca-spilleren Jordi Alba, gi en god indikasjon på ideen om Spania. Med overskriften «Garderoben er mer samlet enn noen gang», legges fokuset på et Spania som er samlet.⁸¹ Intervjuet inneholdt også mye annet, men med dette valget av overskrift, styres intervjuet i retning av ideen om et samlet lag, som videre kan overføres til et samlet Spania. Betydningen av at denne overskriften er tillagt en Barca-spiller kan for noen gi dette budskapet en dypere forankring.

En artikkel som bærer budskapet om et samlet Spania videre, er kongefamiliens takk til landslaget kort tid etter de ble slått ut av verdensmesterskapet. *Marcas* overskrift er «Takk for disse årene med god fotball, lidenskap og titler».⁸² Både kongefamiliens takknemlighet

⁷⁸ Ortego, E. (2014, 22. juni). Hallan el antídoto contra el `tiqui-taca`. *Marca*.

⁷⁹ Castro, J. (2014, 19. juni). Muere el espía, sigue el orgullo. *Marca*. Estepa, J. & Ortega, A. (2014, 23. juni). El mensaje de la afición a La Roja. *Marca*. Estepa, J. (2014, 19. juni). Decálogo para seguir creyendo en La Roja. *Marca*. Estepa, J. (2014, 18. juni). El fin de una generación única. *Marca*. Estepa, J. (2014, 15. juni). España recupera la sonrisa. *Marca*. Lara, M. A. & Cerezo, H. (2014, 15. juni). Creemos. *Marca*. *Marca*. (2014, 22. juni). El futuro de la selección española. *Marca*. *Marca*. (2014, 19. juni). Volveremos. *Marca*. Moratalla, A. (2014, 16. juni). Este grupo, con Luis y Puyol, se merece un monumento. *Marca*. Seguro, S. (2014, 15. juni). El shock y la rendija al optimismo. *Marca*.

⁸⁰ *Marca*. (2014, 19. juni). Un diario panameño insulta a España. *Marca*. Originalspråk: Un diario panameño insulta a España.

⁸¹ *Marca*. (2014, 14. juni). Jorde Alba: "El vestuario esta mas unido que nunca". *Marca*. Originalspråk: El vestuario esta mas unido que nunca.

⁸² *Marca*. (2014, 23. juni). "Gracias por estos anos de buen futbol, ilusión y títulos". *Marca*. Originalspråk: Gracias por estos años de buen futbol, ilusión y títulos.

ovenfor landslaget, og *Marcas* overskrift retter søkelyset mot alt det positive Spania har gitt, selv i et øyeblikk hvor man har mislyktes. Et av symbolene på en nasjon er statsoverhodet, og at kongefamilien vies plass i *Marca* også etter nederlag, kan ha vært for å styrke oppfatningen om enhet, men også for å minne folk om de gode periodene man hadde opplevd de siste årene med det spanske landslaget og kongefamilien. En annen mulig hensikt med artikkelen kan ha vært at ved den positive vinklingen forsvarer man både kongefamilien og landslaget. Forlengelsen av dette blir på mange måter et forsvar av Spania som samlet nasjon. *Mundo Deportivo* viet på sin side ikke plass til kongens takknemlighet ovenfor landslaget.

Kort oppsummert virker altså *Marcas* dekning av det spanske landslagets mislykkede VM i 2014, mer positiv og beskyttende ovenfor det spanske enn *Mundo Deportivos*. Den mer positive bruken av betegnelsen «Spania», samt fokuset på enhet som vist i intervjuet med Jordi Alba, og artikkelen om kongefamiliens takknemlighet til landslaget, er eksempler på dette. Tidligere forskning av henholdsvis Ortega, Kubiacyk, og Winkel løfter også frem noen av disse elementene.⁸³ Med positiv og beskyttende omtale av landslaget og kongefamilien, bygges et narrativ om et samlet Spania som har triumfert tidligere, og som vil gjøre det igjen. Dette er et narrativ som konsoliderer oppfatningen om et vellykket fellesskap. Dekningen kan slik forstås i lys av Andersons nasjonalismebegrep.⁸⁴

5.0 Landslaget i kjølvannet av den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet

I etterkant av Catalonias folkeavstemning for uavhengighet høsten 2017, hadde det spanske landslaget noen viktige måneder foran seg. Først var det VM-kvalifiseringskamper kun dager etter folkeavstemningen, og sommeren 2018 måtte laget forsøke å slå tilbake etter det mislykkede verdensmesterskapet i 2014. Først skal jeg undersøke *Mundo Deportivos* og *Marcas* dekning av det spanske laget under VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017, og deretter VM-sluttspillet i 2018. Fremgangsmåten vil følge samme formel som ble benyttet i forrige kapittel.

5.1 *Mundo Deportivo* og VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017

Stemningen i Spania var meget anspent etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet, og hvordan politiet brutalt stoppet denne.⁸⁵ Dette påvirket også stemningen

⁸³ Kubiacyk, 2020: 84-86. Ortega, 2016. Winkel, 2020: 149.

⁸⁴ Anderson, 2006: 6-7.

⁸⁵ Lopez & Sanjaume-Calvet, 2020: 505-508.

rundt landslaget som vises i *Mundo Deportivo* dekning. Barca-spiller Gerard Pique var ofte frittalende når det kom til politikk, og han havnet derfor i mediens søkelys når landslaget skulle samles kun dager etter folkeavstemningen. En av *Mundo Deportivo* første saker om temaet omhandlet Pique som uttalte at katalanerne ikke var skurkene, og at han ville trekke seg fra landslaget om dette var treneren og forbundets ønske.⁸⁶ En annen artikkel hadde overskriften «Pique, ut av landslaget».⁸⁷ Her kom det først informasjon om hva Pique ble utsatt for av den spanske fansen, og deretter trekker den frem støtten Pique fikk av tidligere lagkamerater i Barca.⁸⁸ Videre var det flere artikler som fortsatte i dette sport, ved å uttrykke støtte til Pique og kampen han hadde kjempet, riktignok i ulik grad.⁸⁹ Den generelle trenden i *Mundo Deportivo* rapportering støttet Pique, men på en relativt subtil måte i de fleste tilfellene. Ved noen anledninger er støtten til Pique og Catalonia mer direkte. Journalist Joan Poqui skrev blant annet om hvordan Pique måtte tåle fornærmelser og var modig i møtet med offentligheten. I kommentaren skriver også Poqui hvordan Catalonias ikke voldelige krav ble møtt med nettopp vold, og at «når det gjelder hengivenhet til spanjolene, har denne blitt satt tilbake med 50 år».⁹⁰ Dessuten er det artikler hvor holdningene til det spanske landslaget virker mer negative enn tidligere, samt et fokus på Barca og Catalonia i settinger med landslaget.⁹¹ Slik virker den generelle trenden i *Mundo Deportivo* rapportering rundt landslaget å støtte Catalonia fremfor Spania.

En artikkel av Cristina Cubero legger vekt på Pique og katalanernes rett til å stemme. Ideen om at dialog er eneste måte å løse problemene mellom Catalonia og Spania fremheves. Noe av det mest interessante med denne artikkelen er hvordan Cubero skriver at «Pique forstår at Catalonia trenger Spania, slik som Spania trenger Catalonia».⁹² Videre vektlegges

⁸⁶ Martinez, F. & Torello, R. (2017, 2. oktober). Pique, entre lagrimas: "Los catalanes no somos los malos". *Mundo Deportivo*: 6.

⁸⁷ Bruna, M. (2017, 3. oktober). "¡Pique, Fuera De La Selección!". *Mundo Deportivo*: 2-3. Originalspråk: ¡Pique, fuera de la selección!

⁸⁸ Ibid: 2-3.

⁸⁹ Perez, C. (2017, 5. oktober). Pique, la política y el deporte. *Mundo Deportivo*: 8. Polo, E. (2017, 7. oktober).

Pique, un día más en la oficina. *Mundo Deportivo*: 14. Polo, E. (2017, 6. oktober). Ovacion Y Pitos Para Pique.

Mundo Deportivo: 2. Polo, E. (2017, 4. oktober). Arropan A Pique. *Mundo Deportivo*: 18. Salinas, J. (2017, 3.

oktober). Respeto a Pique. *Mundo Deportivo*: 14.

⁹⁰ Poqui, J. (2017, 3. oktober). El pecado de Pique. *Mundo Deportivo*: 4. Originalspråk: En términos de cariño de los españoles, se ha retrocedido cincuenta años.

⁹¹ Mundo Deportivo. (2017, 9. oktober). "Sin el Barca perderíamos todos". *Mundo Deportivo*: 15. Polo, E. (2017,

10. oktober). Golazo Y Poco Mas. *Mundo Deportivo*: 17. Polo, E. (2017, 6. oktober). Un catalán en Albania.

Mundo Deportivo: 4. Polo, E. (2017, 4. oktober). "Este Año En El Barca Estamos Mas Juntos". *Mundo Deportivo*:

6.

⁹² Cubero, C. (2017, 6. oktober). No es mi caso... ni el de Gerard Pique. *Mundo Deportivo*: 12. Originalspråk: Pique entiendo que Catalunya necesita a España, tanto como España a Catalunya.

det hvordan ikke alle katalanere ønsker uavhengighet fra Spania, men det at man ikke fikk tillatelse til å stemme over egen skjebne virker å ha såret mest.⁹³ Spania og Catalonia fremstilles med dette som to forskjellige ting, som samtidig har en sterk kobling. Artikkelen til Cubero viser slik kompleksiteten rundt nasjonal identitet fra et katalansk ståsted.

Å kvalifisere seg til et verdensmesterskap i fotball er noe av det største en nasjon kan oppnå på idrettssiden, og man skulle tro at dette burde være forsidestoff. I *Mundo Deportivo* er det dog først på side tolv at saken om landslaget vellykkede kvalifisering skrives om.⁹⁴ Det at en sportsavis prioriterer en slik begivenhet såpass lavt, kan fortelle noe om det katalanske forholdet til det spanske landslaget i etterdønningene av folkeavstemningen. Med tanke på at landslaget representerer Spania, kan dette trekkes videre til det katalanske forholdet til Spania, og hvordan katalansk identitet i liten grad samsvaret med en mer overordnet spansk identitet i dagene etter folkeavstemningen.

Gjennom nedprioriteringen av det spanske landslaget på bekostning av et større katalansk fokus, uttrykk for at katalansk hengivenhet til spanjoler var satt tilbake med flere tiår, samt støtten til Pique og Barca, virker en enhetlig oppfatning av Spania lengre unna enn i 2010 og 2014. Disse funnene rundt *Mundo Deportivos* pressedekning av det spanske landslaget under VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017, stemmer overens med forskningen til Ortega og Kubiacyk.⁹⁵ Samtidig virker Castro-Ramos sin forskning om muligheten til å ha flere identiteter overraskende aktuell, særlig gjennom avisens fokus på at ikke alle katalanere ville stemt for uavhengighet.⁹⁶ Selv om flere katalanere ikke ville stemt for uavhengighet ser man likevel klare tegn til en endring i holdning til landslaget og derav Spania. Måten Catalonia og Spania blir skrevet om som to ulike ting i mange av artiklene, samt landslagets prioritering i avisen, gjør at det forestilte fellesskapet i Andersons nasjonsbegrep, virker mer avgrenset til Catalonia enn under verdensmesterskapene i 2010 og 2014.⁹⁷

5.2 *Marca* og VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017

Som i *Mundo Deportivo*, fikk Gerard Pique en sentral rolle også i *Marcas* dekning av landslaget under VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017. I noen av artiklene ble saken

⁹³ Cubero, C. (2017, 6. oktober). No es mi caso... ni el de Gerard Pique. *Mundo Deportivo*: 12.

⁹⁴ Polo, E. (2017, 7. oktober). Victoria Y Al Mundial. *Mundo Deportivo*: 12.

⁹⁵ Kubiacyk, 2020. Ortega, 2016.

⁹⁶ Castro-Ramos, 2008: 707-708.

⁹⁷ Anderson, 2006: 6-7.

diskutert fra begge sider, det var dermed en viss en blanding av kritikk og forståelse for Pique og Catalonia. I tillegg fikk en artikkel hvor Barca -og Spania-spilleren Andres Iniesta ba om dialog og fred, plass avisen.⁹⁸ På tross av dette var majoriteten av artiklene som omhandlet Pique og Catalonia negativt ladet. Der *Mundo Deportivo* skrev om lagkameraters støtte til Pique, var historien i *Marca* rettet mot medspillere på landslaget som mente Pique hadde satt seg situasjonen han var i ved å åpenlyst oppfordre katalanere til å stemme, samt kritisere det spanske politiets håndtering. Det at Pique kritiserte den spanske staten for måten de stoppet den katalanske folkeavstemningen på, samtidig som han var på samling med landslaget, ble særlig dårlig mottatt i *Marca*. Det negative narrative fortsatte med artikler som omtalte at Real Madrid-spillerne på landslaget unngikk Pique, og at han ble buet på av supportere.⁹⁹ Med overskriften «The darkest day for Spain with Pique at the centre», ble katalanske Pique stemplet som syndebukk for uroligheten rundt landslaget.¹⁰⁰ Etter at Pique uttalte at man burde kunne spille for det spanske landslaget selv om man ønsket uavhengighet, ble det publisert en meningsmåling i *Marca* som viste at folket ikke var enig i dette. «Fansen tenker ikke som Pique: en som ønsker uavhengighet bør ikke spille for Spania» var overskriften.¹⁰¹ Utover denne kritikken, var holdningen til landslaget betydelig mer positiv i *Marca* enn i *Mundo Deportivo*. Både prioriteringen av landslaget, og troen på Spania som favoritt til verdensmesterskapet i 2018, var i kontrast til *Mundo Deportivo*.¹⁰² Den generelle trenden i *Marca* viser altså til en større identifisering med landslaget, samt et mer kritisk syn på dem som uttrykte støtte til et selvstendig Catalonia, og kritiserte Spanias håndtering av situasjonen.

Pique uttalte som nevnt at man burde kunne spille for Spania, selv om man ønsket katalansk uavhengighet. Juan Ignacio Gallardo, redaktør i *Marca*, gikk i en kommentar ut mot Piques mening. *Marcas* overskrift får dette poenget tydelig frem: «An advocate of

⁹⁸ Carpio, C. (2017, 5. oktober). Pique, el respeto y la coherencia. *Marca*. Estepa, J. & Lara, M. A. Oversatt av Clancy, C. (2017, 5. oktober). Mixed response for Pique at training in Alicante. *Marca*. *Marca*. (2017, 5. oktober). Iniesta asks for dialogue: We deserve to live in peace. *Marca*. Sanchez, J. (2017, 2. oktober). Pobre Pique, pobre país. *Marca*.

⁹⁹ Diaz, J. F. Oversatt av Sherman, J. (2017, 5. oktober). Pique jeered in Alicante. *Marca*. Diaz, J. F. (2017, 3. oktober). De los insultos a la calma tensa de España. *Marca*. Estepa, J. Oversatt av McTear, E. (2017, 7. oktober). Isco: The whistling of Pique? That's what he opens himself up to. *Marca*. *Marca*. (2017, 4. oktober). Saul: Should Pique have avoided Twitter? Maybe yes. *Marca*. *Marca*. (2017, 2. oktober). Pique criticises the action of police, while with the Spain squad. *Marca*.

¹⁰⁰ Diaz, J. F. & Lara, M. A. (2017, 2. oktober). The darkest day for Spain with Pique at the centre. *Marca*.

¹⁰¹ *Marca*. (2017, 4. oktober). La afición no piensa como Pique: un independentista no debe jugar con España. *Marca*. Originalspråk: La afición no piensa como Pique: un independentista no debe jugar con España.

¹⁰² Estepa, J. Oversatt av McTear, E. (2017, 7. oktober). Spain can dream again. *Marca*. Rincon, J. (2017, 9. oktober). Volvemos a ser favoritos. *Marca*.

independence can't play for the country he wants to separate from». ¹⁰³ Gallardo skrev at ingen kunne betvile hva Pique hadde gjort for landslaget, men at Barca-spilleren «cannot send out this mistaken message that says that any player can represent the national team». ¹⁰⁴ Det kan dermed virke som at Gallardo mente Pique sendte ut en feilaktig melding om at et en spiller kan representere landslaget, selv om spilleren ønsker uavhengighet fra nasjonen laget representerer. Gallardo skrev videre at «The national team is more than a club. And it implies a high level of commitment and affinity from the player.». ¹⁰⁵ Argumentene til Gallardo kan slik tyde på en følelse av at Piques uttalelser tok bort det unike ved å representere det spanske landslaget, og dermed det unike med å være spansk.

Som et slags motangrep til kontroversene rundt Pique, gikk kapteinen for det spanske landslaget og Real Madrid, Sergio Ramos, ut på sosiale medier. Her la han ut bilder av seg selv i Spania -og Real Madrid-drakt, mens det i bakgrunnen var et bilde av Spania. *Marca* dekket saken med overskriften «Sergio Ramos shows his national pride with image on social media». ¹⁰⁶ Denne artikkelen tyder på et behov fra både landslagskaptein Ramos, og *Marca*, om å beskytte den spanske identiteten. Det kommer frem gjennom narrativet om lagets leder som tydeliggjør sin forpliktelse til Spania.

I *Marcas* dekning av landslaget under VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017 er det noen elementer som kan knyttes til Castro-Ramos sin forskning om flere identiteter. ¹⁰⁷ Pique og Catalonia får nemlig en viss forståelse i noen artikler. Det er likevel tydelig at de to identitetene det i hovedsak åpnes for er knyttet til enten Spania eller Real Madrid, som historisk har hatt tette bånd. ¹⁰⁸ Videre er det forskningen til Ortega og Kubiacyk som er mest aktuell når det kommer til *Marcas* narrativ rundt landslaget, gjennom artikler hvor fokuset var på en lys fremtid for laget, og fremhevelse av det spanske på bekostning av det katalanske. ¹⁰⁹ Nasjonalismebegrepet til Anderson kommer også frem i en del av sakene. Saken om Sergio Ramos og den positive dekningen av landslaget, gir et særlig godt bilde på dette ved at det konsoliderer ideen om et stolt spansk fellesskap. ¹¹⁰

¹⁰³ Gallardo, J. I. (2017, 4.oktober). An advocate of independence can't play for the country he wants to separate from. *Marca*.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ *Marca*. (2017, 3. oktober). Sergio Ramos shows his national pride with image on social media. *Marca*.

¹⁰⁷ Castro-Ramos, 2008: 707-708.

¹⁰⁸ Herrero-Gutierrez & Urchaga-Litago, 2021: 1-2 & 5.

¹⁰⁹ Kubiacyk, 2020. Ortega, 2016.

¹¹⁰ Anderson, 2006: 6-7.

5.3 *Mundo Deportivo* og VM-2018

Bare noen måneder etter kaoset og den indre uroen i etterkant av folkeavstemningen, skulle landslaget representere Spania i verdensmesterskapet sommeren 2018. Dette endte med skuffelse slik som i 2014, og var tydelig i *Mundo Deportivo*s dekning av laget. Den generelle trenden i rapporteringen viser nemlig en mer negativ holdning til lagets prestasjoner. Betegnelsen «Spania» blir mye brukt når laget refereres til, på samme måte som under fiaskoen i verdensmesterskapet i 2014. I tillegg nevnes koblingen til Barca i langt mindre grad enn hva som var tilfellet under VM-triumfen i 2010.¹¹¹ Dette kan vise til en mangel på identifisering med landslaget i Catalonia, og at man ønsket å opprettholde et skille mellom det spanske laget og Barca. En av forklaringene på dette kan være det kjølige forholdet mellom Spania og Catalonia etter folkeavstemningen høsten 2017. En annen er gunstigheten for katalansk nasjonal identitet, av å bevare en viss avstand mellom Catalonia og Spania når landslaget skuffer. Journalist Cristina Cubero skrev en interessant artikkel etter Spanias uavgjortkamp mot Marokko. Denne var som flere av de andre negativt ladet, og brukte ved flere anledninger betegnelsen «Spania». Den skilte seg likevel på et sentralt område, nemlig at den brukte flere ord som indikerte eierskap til laget.¹¹² Dette virker dog å ha vært et unntak fra regelen. Det at stempelet som sydebukk for det svake mesterskapet ble rettet mot Real Madrid og deres president Florentino Perez, var en annen trend i *Mundo Deportivo*. Bare dager før Spanias første kamp i verdensmesterskapet, annonserte Real Madrid at laget hadde en avtale om at landslagets trener, Julen Lopetegui, skulle overta trenerjobben i Real Madrid etter VM. Dette endte i kaos hvor Lopetegui fikk sparken som trener for Spania rett før mesterskapets start. Grunnet disse hendelsene fikk Real Madrid og Perez en stor del av skylden for det skuffende mesterskapet i *Mundo Deportivo*.¹¹³ Ved å gi Real Madrid skylden, gjør man samtidig Barcas store erkefiende til huggestabbe for den spanske skuffelsen. En slik dekning av landslaget kan bidra til en styrking av katalansk identitet og selvfølelse fordi man både fritar Catalonia for skuffelsen, samtidig som Madrid blir holdt ansvarlig.

¹¹¹ Aguilar, F. (2018, 26. juni). A Celebrarlo Al "VAR". *Mundo Deportivo*: 2-3. Nolla, S. (2018, 26. juni). El videoarbitraje marca la diferencia. *Mundo Deportivo*: 3. Polo, E. (2018, 2. juli). KO por penaltis. *Mundo Deportivo*: 4. Polo, E. (2018, 26. juni). Empate y gracias. *Mundo Deportivo*: 4.

¹¹² Cubero, C. (2018, 26. juni). Pasamos de animar a Cristiano... a vitorear el VAR. *Mundo Deportivo*: 6.

¹¹³ Aguilar, F. (2018, 3. juli). Con Florentino empezó todo. *Mundo Deportivo*: 16. Artells, J. M. (2018, 4. juli). Carga legal: Rubiales no quiso una Roja contaminada. *Mundo Deportivo*: 3. Rico, M. (2018, 3. juli). A La Contra: ¿Florentino ficharía hoy a Lopetegui? *Mundo Deportivo*: 48.

Trenden med å holde Real Madrid og Florentino Perez som skyldige fortsetter i journalisten Gabriel Sans sin kommentar «Søket etter de skyldige».¹¹⁴ Det mest interessante er derimot at han vektlegger hvordan flere av Barca-spillerne fra vinnerlaget i 2010 har blitt eldre, og at dette hadde en negativ innvirkning på både Barca og det spanske landslaget. Sans fokuserte på at det spanske laget som vant VM i 2010 hadde hele syv spillere fra Barca, mens det kun var fire på laget som skuffet under VM i 2018. Han avslutter med «Kanskje er det så enkelt» om det spanske antiklimaket.¹¹⁵ På en side anerkjenner Sans at Barca ikke er like dominerende som laget var tidligere, men han gjør samtidig et poeng ut av at spansk suksess avhenger av Barcas dominans. I et større bilde kan dette gi uttrykk for at Catalonia står stødig på egenhånd, og ikke trenger Spania.

Som nevnt i kapittel 4.1 benyttet det spanske vinnerlaget fra 2010, den samme spillestilen som Barca var kjent for. Under VM i 2018 ble spillestilen utsatt for kritikk grunnet Spanias svake prestasjoner. Journalisten Enrique Ortego skrev en artikkel i forsvar av stilen med overskriften «Det er ikke et spørsmål om stil, men om hvordan den tolkes».¹¹⁶ Barca har som nevnt hatt en viktig rolle i katalansk identitet. Grunnet denne spillestilens posisjon som noe av det mest sentrale i Barcas identitet, kan derfor artikkelen også tolkes som et forsvar av katalansk identitet.

Castro-Ramos sin forskning om flere identiteter er ikke like aktuell som under tidligere mesterskap.¹¹⁷ Likevel viser Cristina Cuberos artikkel, som benyttet flere ord som viste eierskap til det spanske landslaget, at Castro-Ramos sin forskning fortsatt var relevant, dog i større grad som et unntak.¹¹⁸ Videre er fokuset på hvordan et sterkt Barca ofte gir et sterkt landslag, forsvaret av Barcas spillestil, Real Madrid som syndebukker, og den generelle bruken av betegnelsen «Spania» når landslaget skuffer, noe som går igjen i Chopra, Kubiacyk, og Ortegas forskning.¹¹⁹ En slik pressedekning kan også konsolidere oppfatningen om et katalansk fellesskap og identitet som skiller seg fra den spanske. Det styrker oppfatningen av Catalonia som noe unikt og noe som ikke trenger Spania for å lykkes.

¹¹⁴ Sans, G. (2018, 3. juli). La búsqueda de culpables. *Mundo Deportivo*: 25. Originalspråk: La búsqueda de culpables.

¹¹⁵ Ibid: 25. Originalspråk: Quizá sea así de simple.

¹¹⁶ Ortego, E. (2018, 2. juli). No es cuestión del estilo, sino de como se interpreta. *Mundo Deportivo*: 10. Originalspråk: No es cuestión del estilo, sino de como se interpreta.

¹¹⁷ Castro-Ramos, 2008: 707-708.

¹¹⁸ Cubero, C. (2018, 26. juni). Pasamos de animar a Cristiano... a vitorear el VAR. *Mundo Deportivo*: 6.

¹¹⁹ Chopra, 2014: 13-15. Kubiacyk, 2020: 80-88. Ortega, 2016.

Andersons nasjonalismebegrep med det forestilte fellesskapet i sentrum, kan slik knyttes til *Mundo Deportivo*'s dekning av det spanske landslaget under VM i 2018.¹²⁰

5.4 *Marca* og VM-2018

Som nevnt i forrige delkapittel var *Mundo Deportivo* kritiske til hvordan presidenten i Real Madrid, Florentino Perez, hadde ansatt Spanias trener kun dager før VM-starten. *Marca* diskuterte også dette, men kun i en artikkel. Det mest bemerkelsesverdige er hvordan *Marca* ikke nevnte Real Madrid i det hele tatt, hvor hele skylden ble lagt på Perez, Spania-trener Lopetegui, og presidenten i det spanske fotballforbundet.¹²¹ Dermed frikjente avisen på et vis fotballklubben som for mange har vært et av symbolene på spansk enhet. Videre var *Marca* noe mer positive i omtalen av landslaget selv om prestasjonene var svake. Det kom frem gjennom artikler som fant flere grunner til å tro på Spania, og forklaringer om hvordan laget ikke var så dårlig som flere mente, samt en meningsmåling som viste at *Marcas* lesere tippet Spania som vinner av mesterskapet.¹²² Den positive innstillingen kom også til uttrykk gjennom fokus på tidligere triumfer, og talentene som skulle gi Spania en lys fremtid.¹²³ Etter et intervju med treneren, var kjernen i *Marcas* overskrift at spillerne som skulle starte for landslaget «ville gi livet for Spania».¹²⁴ Disse sakene er alle med på å bygge en historie om stor fortid, nåtid, og fremtid, med folk som vil gi alt for landet sitt. Med tanke på at landslaget representerer landet, kan dette tolkes som en historie om ikke bare fotballaget Spania, men nasjonen Spania. En annen gjennomgående trend var kritikken rundt den spanske spillestilen som man mente var for treg og tålmodig. En mer direkte og lidenskapelig stil var ønsket, slik beveget man seg indirekte tilbake i retning av *La Furia*-identiteten.¹²⁵ Blant artiklene som var mest oppgitt over spillestilen, benyttet avisen overskriften «1.114 pasninger... for å tape på straffekonkurranse».¹²⁶ Kritikken av den kontrollerte spillestilen som er en av *Barcas* viktigste identiteter, stod i kontrast til *Mundo Deportivo*'s forsvar av stilen. I et større bilde kan derfor *Marcas* kritikk av spillestilen tolkes som en indirekte kritikk mot Barca og Catalonia.

¹²⁰ Anderson, 2006: 6-7.

¹²¹ Palomar, R. (2018, 1. juli). Florentino, Lopetegui and Rubiales: Thank you very much. *Marca*.

¹²² Estepa, J. (2018, 1. juli). Seis razones para confiar en España. *Marca*. Estepa, J. (2018, 27. juni). Spain aren't so bad. *Marca*. *Marca*. (2018, 30. juni). *Marca* poll results: Spain winners, Modric MVP and Harry Kane top scorer. *Marca*.

¹²³ Lara, M. A. (2018, 3. juli). La nueva ola: Rodri, Yeray, Williams, Carlos Soler. *Marca*. Lara, M. A. (2018, 29. juni). Fernando Torres: "Fuimos un grupo que grito al mundo que se puede cambiar la historia". *Marca*.

¹²⁴ Diaz, J. F. (2018, 30. juni). Hierro: "Saldrán 11 que se dejarán la vida por España. *Marca*. Originalspråk: Que se dejaran la vida por España.

¹²⁵ Contreras, E. (2018, 1. juli). "¿A que jugamos?". *Marca*. Contreras, E. (2018, 26. juni). Hierro needs to change the plan by being more direct and adding a new safety zone. *Marca*.

¹²⁶ Diaz, L. A. (2018, 1. juli). 1.114 pases... para caer en penaltis. *Marca*.

Selv etter to skuffende verdensmesterskap på rad fikk kongen oppmerksomhet i forbindelse med landslaget. Artikkelen fokuserte på kongens støtte til laget, hvor det ble beskrevet at han etter kampen «ønsket å gå ned i garderoben og heie på den spanske delegasjonen, som han dedikerte noen oppmuntrende ord til, til og med applaus».¹²⁷ Kongens posisjon som statsoverhode gjør ham også til et symbol for en samlet spansk nasjon. Med en slik artikkel viser dermed *Marca* en historie med statsoverhodet som en støttende figur. Slik bygges et positivt narrativ rundt oppfatningen av et enhetlig Spania, på tross av den sportslige skuffelsen. Kongens besøk i garderoben ble derimot ikke prioritert av *Mundo Deportivo*.

Spania-kaptein Sergio Ramos fikk igjen en rolle i *Marcas* dekning av landslaget. Etter mye kritikk av laget gikk Ramos ut på sosiale medier. Her anerkjente han kritikken, men understrekte samtidig stoltheten spillerne følte på ved at de representerte Spania og var spanjoler. Etter anerkjenningen av kritikken avsluttet han med «men alltid samlet» om moralen i laget.¹²⁸ Meldingen fra Ramos, samt *Marcas* dekning av saken, sender altså et signal om spansk stolthet og enhet.

En positiv holdning til Spania, kongen, og landslaget selv når det er sportslig skuffelse, fokuset på enhet, kritikken av den Barca-inspirerte spillestilen, samt ønsket om en mer direkte og lidenskapelig stil, er altså gjennomgående i *Marcas* dekning av det spanske landslaget under VM i 2018. Dette, kombinert med frifinnelsen av Real Madrid, er i tråd med forskningen til henholdsvis Ortega, Kubiacyk, og Winkel.¹²⁹ Disse funnene fremhever også et narrativ om spansk enhet. Særlig den positive omtalen av kongen og landslaget, i tillegg til ønsket om en mer lidenskapelig stil som kunne minne om *La Furia*-identiteten, bidrar til dette inntrykket. Et slikt fokus er med på å tydeliggjøre oppfatningen av et forestilt spansk fellesskap. *Marcas* dekning av det spanske landslaget under VM-2018, kan dermed forstås i lys av nasjonalismebegrepet til Anderson.¹³⁰

6.0 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg sett nærmere på hvordan ulike former for spansk nasjonalisme kom til uttrykk gjennom den katalanske avisen *Mundo Deportivo*, og den Madrid-baserte avisen

¹²⁷ Estepa, J. (2018, 1. juli). El sentido aplauso del Rey Felipe VI a los jugadores en el vestuario. *Marca*. Originalspråk: Quiso bajar al vestuario y animar a la delegación española, a la que dedico unas palabras de animo e incluso un aplauso.

¹²⁸ Marca. (2018, 27. juni). Ramos, mensaje de capitán: "Críticos, autocríticos, inconformistas, luchadores, trabajadores... pero siempre unidos". *Marca*. Originalspråk: Pero siempre unidos.

¹²⁹ Kubiacyk, 2020. Ortega, 2016. Winkel, 2020: 149.

¹³⁰ Anderson, 2006: 6-7.

Marcas pressedekning av det spanske fotballandslaget for herrer i perioden 2010-2018. Jeg vil nå vende tilbake til problemstillingen for å besvare dens spørsmål gjennom en kort oppsummering. Deretter skal jeg kort fortelle om hvordan funnene mine passer sammen med tidligere forskning, samt Andersons nasjonalismebegrep.

Jeg vil starte med å besvare problemstillingen gjennom *Mundo Deportivo*s dekning av VM-sluttspillene i 2010 og 2014. Når det spanske landslaget hadde suksess slik som i 2010, kom katalansk nasjonalisme til uttrykk ved at suksessen i stor grad ble tilskrevet Barcas spillere og identitet. I det mer skuffende VM-sluttspillet i 2014, ble det fortsatt vektlagt hvordan Barcas identitet hadde gitt det spanske laget store opplevelser, og at man ikke måtte vende tilbake til *La Furia*-identiteten. Samtidig gjorde skuffelsen at landslaget ble omtalt som «Spania» i betydelig større grad. Slik ble Catalonia på et vis distansert fra skuffelsen. Fra *Marcas* ståsted ble i VM-gullet i 2010 beskrevet som en seier for hele Spania. Dette ble gjort gjennom artikler om kongehuset, samt flere saker som fokuserte på at Catalonia var spansk. VM-sluttspillet i 2014 som endte med spansk fiasko, la vekt på de store opplevelsene laget hadde gitt, samt en lys fremtid. Det var et mer beskyttende narrativ ovenfor «Spania». Dermed var det en enhetlig spansk nasjonalisme som preget *Marcas* pressedekning av Spanias landslag under VM-sluttspillene i 2010 og 2014.

Neste steg i besvarelsen av problemstillingen er hvordan nasjonalisme kom til uttrykk i pressedekningen etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet som fant sted høsten 2017. Nasjonalisme gjennom *Mundo Deportivo*s dekning av landslaget under VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017, bar preg av folkeavstemningen. Catalonia og Spania fremstilles nemlig i større grad enn tidligere som to forskjellige ting. Dette gjøres ved at landslaget fikk lavere prioritet, i tillegg til stor støtte for Barca -og Spania-spiller Gerard Pique, som åpent hadde støttet folkeavstemningen. Under VM-sluttspillet i 2018 var avisen beskyttende ovenfor Spanias spillestil som var inspirert av Barca. Dessuten koblet man Spanias prestasjoner til om Barca var sterke eller svake, og ga Real Madrid en stor del av skylden for skuffelsen. Katalansk nasjonalisme kommer dermed til uttrykk ved en beskyttende holdning til det som kan kobles til katalansk identitet, et Catalonia som ikke trenger Spania, og en mer negativ omtale av det spanske. *Marca* har en ganske ulik pressedekning av disse hendelsene. Katalanske Pique blir skurken som ødelegger for Spania, og omtalen av det spanske laget er betydelig mer positiv. Fokuset på stoltheten av å være spansk, som i tilfellene med Sergio Ramos, ble større. Etter VM-skuffelsen i 2018 unngikk *Marca* å nevne Real Madrid, i tillegg til at landslagets Barca-inspirerte spillestil ble kraftig

kritisert. Selv om *La Furia*-identiteten ikke ble nevnt med navn, var den indirekte ønsket tilbake ved at den kontrollerte Barca-stilen ble bedømt til å mangle lidenskap. Det ble også bygd et positivt narrativ rundt kongen, selve symbolet på et samlet Spania. Nasjonalismen som kom til uttrykk gjennoms *Marcas* pressedekning var derfor mer kritisk til Catalonia. Det var i tillegg et narrativ hvor fokuset var på spansk fellesskap.

Det siste spørsmålet i problemstillingen spør om det var en endring i pressedekningen etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet. Som nevnt var det en gjennomgående trend at *Mundo Deportivo* og *Marca* brukte landslaget til å bygge ulike narrativ om nasjonal identitet. Det er likevel noen interessante endringer. Etter folkeavstemningen ble *Mundo Deportivos* dekning mer kritisk til det spanske, og mer beskyttende ovenfor det katalanske. I *Marca* var det motsatt hvor kritikken mot det som kunne knyttes til katalansk identitet ble større, som spillestilen og Pique, mens fokuset på stoltheten over å være spansk, samt beskyttelsen av det spanske, ble større. Denne endringen gjaldt for VM i 2018, men var særlig tydelig under VM-kvalifiseringskampene i oktober 2017.

Funnene mine har vist hvordan *Mundo Deportivo* og *Marca* bruker landslaget for å skape ulike narrativer knyttet til nasjonal identitet. Diskusjon rundt spillestil har vært et tema i oppgaven, hvor den kontrollerte stilen til Barca har blitt både hyllet og kritisert. Det samme gjelder den lidenskapelige *La Furia*-identiteten. Landslagets spillestil kan som nevnt kobles til nettopp identitet. Diskusjonen rundt en samlet spansk identitet har også vært et gjennomgående tema. Disse funnene stemmer i stor grad med forskningen til Ortega og Kubiacyk.¹³¹ Videre har det vært flere eksempler på at man kan føle tilknytning til både landslaget, og regionens klubbblag. Forskningen til Castro-Ramos om muligheten til å ha flere identiteter i Spania, er derfor også aktuell.¹³² Chopras forskning om hvordan *Mundo Deportivo* under VM i 2010 vinklet flere saker som katalanske triumfer, samt at Real Madrid til tider kan bli skurken i avisens narrativ, har også stemt overens med denne oppgavens funn.¹³³ Til slutt har Winkels forskning som beskrev hvordan man i Spania kan benytte fotballen til å komme med kritikk eller støtte for kongen, vært aktuell.¹³⁴ Denne oppgaven utfyller derfor i stor grad tidligere forskning på feltet. Noen nye elementer trekkes likevel inn, slik som den spesifikke anvendelsen av *Mundo Deportivo* og *Marcas* pressedekning av

¹³¹ Kubiacyk, 2020. Ortega, 2016.

¹³² Castro-Ramos, 2008: 707-708.

¹³³ Chopra, 2014: 13-15.

¹³⁴ Winkel, 2020: 149.

landslaget for å undersøke spansk nasjonalisme. Det samme gjelder den spesifikke analyseringen av hvordan de to avisenes narrativ rundt det spanske landslaget endret seg etter den katalanske folkeavstemningen for uavhengighet.

Det forestilte fellesskapet som er helt sentralt i Benedict Andersons nasjonalismebegrep, har vært sterkt til stede i *Mundo Deportivo* og *Marcas* pressedekning. I *Mundo Deportivo* vises dette ved at det katalanske ofte vektlegges over det spanske. Eksempler er hvordan VM-triumfen i 2010 ble fremstilt som en katalansk seier, beskyttelsen ovenfor det som kan knyttes til katalansk identitet, som blant annet landslagets spillestil, hvor lavt avisen prioriterte landslaget etter den katalanske folkeavstemningen, og at Real Madrid ble pålagt store deler av skylden for skuffelsen under VM i 2018. Denne pressedekningen er med på å fremheve et katalansk fellesskap hvor Catalonia fremstilles som noe eget, og det skaper dermed en viss distanse mellom den forestilte oppfatningen av hva som er det katalanske fellesskapet, og hva som er det spanske. *Marca* presenterer i stedet en oppfatning av et samlet spansk fellesskap. Fokuset på at Catalonia var spansk etter VM-gullet i 2010, den gjennomgående positive dekningen av kongefamilien, samt den generelle vinklingen av en stolt spansk fortid, og en lys fremtid, er eksempler på dette. Slik skapes et narrativ om en felles spansk identitet. Selv om holdningen til Catalonia ble noe mer negativ etter folkeavstemningen høsten 2017, ble det fortsatt skrevet om stoltheten av å være spansk. Flere av artiklene i *Marcas* pressedekning var slik rettet mot ting som kunne konsolidere en stolt spansk identitet, et forestilt fellesskap.¹³⁵

¹³⁵ Anderson, 2006: 6-7.

Litteraturliste

- Anderson, B. (2006). *Imagined Communities* (revidert utg.). Verso.
- Castro-Ramos, E. (2008). Loyalties, commodity and fandom: Real Madrid, Barca and Athletic fans versus 'La Furia Roja' during the World Cup. *Sport in Society*, 11(6), 697-710. <https://doi.org/10.1080/17430430802283971>
- Chopra, R. (2014). The Role of FC Barcelona in Fuelling Catalan Nationalism: Football and Regional Identity. *The International Journal of Sport and Society*, 4(3), 11-22.
- Herrero-Gutierrez, F. J. & Urchaga-Litago, J. D. (2021). The importance of Rumors in the Spanish Sports Press: An Analyses of News about Signings Appearing in the Newspapers Marca, As, Mundo Deportivo and Sport. *Publications*, 9(1), 1-15.
- Kassing, J. W. (2019). «Mes Que un Club» and an Empty Camp Nou: A Case Study of Strategic Ambiguity and Catalan Nationalism at Football Club Barcelona. *International journal of sport communication*, 12(2), 260-274. <https://doi.org/10.1123/ijsc.2018-0097>
- Kim, Y. & Billings, A. C. (2017). A Hostile Sports Media?: Perceived Nationalism Bias in Online Sports Coverage. *Electronic News*, 11(4), 195-210. <https://doi.org/10.1177/1931243117701524>
- Kramer, L. (2011). *Nationalism in Europe & America: Politics, Cultures, and Identities since 1775*. The University of North Carolina Press.
- Kubiacyk, F. (2020). Spain, La Roja, and the forging of the nation: truth or fiction? *Review of Nationalities*, 10(1), 77-91.
- Lafaye, C. G. & Brochard, P. (2022). Methodological approach to the evolution of a terrorist organisation: ETA, 1959-2018. *Quality & Quantity*, 56(4), 2453-2475.
- Lopez, B. (2010). Sport, Media, Politics and Nationalism on the Eve of the Spanish Civil War: The First Vuelta Ciclista a España (1935). *The International Journal of the History of Sport*, 27(4), 635-657. <https://doi.org/10.1080/09523361003600009>
- Lopez, J. & Sanjaume-Calvet, M. (2020). The Political Use of *de facto* Referendums of Independence The Case of Catalonia. *Representation: Journal of Representative Democracy*, 56(4), 501-519. <https://doi.org/10.1080/00344893.2020.1720790>
- Neumann, I. B. (2021). *Innføring i diskursanalyse: Mening, materialitet, makt* (2. utg.). Fagbokforlaget.

- Nili, S. (2009). The Rules of the Game – Nationalism, Globalisation and Football in Spain: Barca and Bilbao in a Comparative Perspective. *Global Society*, 23(3), 245-268. <https://doi.org/10.1080/13600820902958014>
- Ortega, V. R. (2016). Soccer, nationalism and the media in contemporary Spanish society: La Roja, Real Madrid & FC Barcelona. *Soccer & Society*, 17(4), 628-643. <https://doi.org/10.1080/14660970.2015.1067793>
- Quiroga, A. (2015). Spanish Fury: Football and Identities under Franco. *European History Quarterly*, 45(3), 506-529.
- Quiroga, A. (2020). Football and nation. F. C. Barcelona and Athletic de Bilbao during the Franco dictatorship (1937-1977). *Journal of Iberian and Latin American Studies*, 26(1), 65-82. <https://doi.org/10.1080/14701847.2020.1726102>
- Roberts, S. G. (Red.). (2015). *Sport, Media and Regional Identity*. Cambridge Scholars Publishing.
- Spencer, A. T. & Croucher, S. M. (2008). Basque Nationalism And The Spiral Of Silence: An Analysis of Public Perceptions of ETA in Spain and France. *The International Communication Gazette*, 70(2), 137-153. <https://doi.org/10.1177/1748048507086909>
- Tomlinson, A. & Young, C. (Red.). (2006). *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics, and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*. State University of New York Press.
- Vaczi, M. (2018). Football, the Beast and the Sovereign: The Politics of Joking Relationships in Spain. *Ethnos: Journal of Anthropology*, 83(4), 706-723. <https://doi.org/10.1080/00141844.2017.1321564>
- Whigham, S. (2021). Editorial: Sport, nationalism, and the importance of theory. *Sport in Society*, 24(11), 1839-1848. <https://doi.org/10.1080/17430437.2021.1969072>
- Winkel, A. L. (2020). National Dissonance: The Copa del Rey Soccer Final as a Site of Political Performance. *The International Journal of the History of Sport*, 37(1-2), 135-154. <https://doi.org/10.1080/09523367.2020.1722649>
- Zakravsky, J. (2016). Basque National Football Team as a Political Tool. One Hundred Years Old Project and Its Changes (1915-2014). *Sport Science Review*, 25(1), 5-28.

Kildeliste

- Aguilar, F. (2010, 11. juli). Campeones Si O Si. *Mundo Deportivo*: 4.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/11/pagina-4/5764577/pdf.html>
- Aguilar, F. (2014, 20. juni). Prohibido Volver A La Furia. *Mundo Deportivo*: 2-3.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-2/13231759/pdf.html>
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-3/13231755/pdf.html>
- Aguilar, F. (2014, 24. juni). Gracias Al Barca Y A España. *Mundo Deportivo*: 2-3.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/24/pagina-2/13235719/pdf.html>
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/24/pagina-3/13235755/pdf.html>
- Aguilar, F. (2018, 26. juni). A Celebrarlo Al “VAR”. *Mundo Deportivo*: 2-3.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-2/14358197/pdf.html>
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-3/14358205/pdf.html>
- Aguilar, F. (2018, 3. juli). Con Florentino empezó todo. *Mundo Deportivo*: 16.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/03/pagina-16/14363653/pdf.html>
- Archs, J. (2014, 18. juni). Holanda huye de la euforia ante Australia. *Mundo Deportivo*: 14.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/18/pagina-14/13229964/pdf.html>
- Artells, J. M. (2018, 4. juli). Carga legal: Rubiales no quiso una Roja contaminada. *Mundo Deportivo*: 3. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/04/pagina-3/14364445/pdf.html>
- Baneres, E. (2010, 9. juli). De La Masia a la leyenda. *Mundo Deportivo*: 28.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/09/pagina-28/5760576/pdf.html>
- Bruna, M. (2010, 10. juli). Apoyo Real en la final. *Mundo Deportivo*: 13.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/10/pagina-13/5762732/pdf.html>
- Bruna, M. (2014, 14. juni). “Es un hostia pero nos levantaremos”. *Mundo Deportivo*: 12.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/14/pagina-12/13226274/pdf.html>
- Bruna, M. (2014, 14. juni). Manotazo. *Mundo Deportivo*: 6.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/14/pagina-6/13226182/pdf.html>
- Bruna, M. (2014, 15. juni). España mostro sus vergüenzas. *Mundo Deportivo*: 6.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/15/pagina-6/13227128/pdf.html>
- Bruna, M. (2014, 19. juni). Siniestro total. *Mundo Deportivo*: 6.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-6/13231510/pdf.html>
- Bruna, M. (2014, 21. juni). La selección es un polvorín. *Mundo Deportivo*: 6.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/21/pagina-6/13232652/pdf.html>

- Bruna, M. (2014, 25. juni). Un fracaso absoluto. *Mundo Deportivo*: 4-5.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/25/pagina-4/13236564/pdf.html>
- Bruna, M. (2017, 3. oktober). “¡Pique, Fuera De La Selección!”. *Mundo Deportivo*: 2-3.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-2/14162701/pdf.html>
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-3/14162685/pdf.html>
- Carpio, C. (2017, 5. oktober). Pique, el respeto y la coherencia. *Marca*.
<https://www.marca.com/blogs/tribuna-y-tribuneros/2017/10/05/pique-el-respeto-y-la-coherencia.html>
- Castro, J. (2014, 19. juni). Muere el espía, sigue el orgullo. *Marca*.
<https://www.marca.com/blogs/el-espia-de-la-roja/2014/06/19/muere-el-espia-sigue-el-orgullo.html>
- Contreras, E. (2018, 1. juli). “?A que jugamos?”. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/mundial/opinion/2018/07/01/5b39151546163faa068b45ca.html>
- Contreras, E. (2018, 26. juni). Hierro needs to change the plan by being more direct and adding a new safety zone. *Marca*. <https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/06/26/5b317683268e3ef20d8b457a.html>
- Cubero, C. (2010, 11. juli). La Roja Rueda Un Spot Blaugrana. *Mundo Deportivo*: 12.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/11/pagina-12/5764637/pdf.html>
- Cubero, C. (2010, 12. juli). Reina Sofia: “Es Maravilloso”. *Mundo Deportivo*: 16.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-16/5766779/pdf.html>
- Cubero, C. (2010, 8. juli). Solo Podía Marcar el Capitan Del Barca. *Mundo Deportivo*: 8.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-8/5758313/pdf.html>
- Cubero, C. (2014, 19. juni). La estrella merecía un respeto. *Mundo Deportivo*: 10.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-10/13230794/pdf.html>
- Cubero, C. (2017, 6. oktober). No es mi caso... ni el de Gerard Pique. *Mundo Deportivo*: 12.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-12/14164661/pdf.html>
- Cubero, C. (2018, 26. juni). Pasamos de animar a Cristiano... a vitorear el VAR. *Mundo Deportivo*: 6. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-6/14358217/pdf.html>
- Diaz, J. F. & Lara, M. A. (2017, 2. oktober). The darkest day for Spain with Pique at the centre. *Marca*.
<https://www.marca.com/en/football/barcelona/2017/10/02/59d2b3f5268e3e9b428b46a2.html>

- Diaz, J. F. (2017, 3. oktober). De los insultos a la calma tensa de España. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/03/59d35b66468aebd53b8b4655.html>
- Diaz, J. F. Oversatt av Sherman, J. (2017, 5. oktober). Pique jeered in Alicante. *Marca*.
<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/05/59d634fc46163f38638b4650.html>
- Diaz, J. F. (2018, 30. juni). Hierro: “Saldrán 11 que se dejarán la vida por España. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/30/5b379732268e3e90118b45f4.html>
- Diaz, L. A. (2018, 1. juli). 1.114 pases... para caer en penaltis. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/01/5b390f41ca4741f7058b45b8.html>
- Domenech, O. & Artus, J. L. (2010, 12. juli). 26 Campeones Del Mundo. *Mundo Deportivo*: 38-39. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-38/5766879/pdf.html>
- Estepa, J. & Lara, M. A. Oversatt av Clancy, C. (2017, 5. oktober). Mixed response for Pique at training in Alicante. *Marca*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/05/59d6860fca47414c088b45ea.html>
- Estepa, J. & Ortega, A. (2014, 23. juni). El mensaje de la afición a La Roja. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/espana/1403551422.html>
- Estepa, J. (2014, 15. juni). España recupera la sonrisa. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/15/futbol/mundial/espana/1402862755.html>
- Estepa, J. (2014, 18. juni). El fin de una generación única. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/18/futbol/mundial/espana/1403125312.html>
- Estepa, J. (2014, 19. juni). Decálogo para seguir creyendo en La Roja. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/19/futbol/mundial/espana/1403188615.html>
- Estepa, J. Oversatt av McTear, E. (2017, 7. oktober). Isco: The whistling of Pique? That’s what he opens himself up to. *Marca*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/07/59d88f23e2704eea488b465f.html>
- Estepa, J. Oversatt av McTear, E. (2017, 7. oktober). Spain can dream again. *Marca*.
<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/07/59d8a131e2704edd768b461d.html>
- Estepa, J. (2018, 1. juli). El sentido aplauso del Rey Felipe VI a los jugadores en el vestuario. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/01/5b39489222601d2c078b463c.html>

- Estepa, J. (2018, 1. juli). Seis razones para confiar en España. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/01/5b37bd6046163fceb08b45d2.html>
- Estepa, J. (2018, 27. juni). Spain aren't so bad. *Marca*. <https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/06/27/5b33fd1c468aeb3c078b4598.html>
- Fifa. (u.å.). *June 11 – July 11: Fifa World Cup South Africa*. Hentet 1. mai 2023 fra
<https://www.fifa.com/en/tournaments/mens/worldcup/2010south-africa>
- Foix, L. (2010, 13. juli). La euforia real y plural. *Mundo Deportivo*: 28.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/13/pagina-28/5768925/pdf.html>
- Gallardo, J. I. (2017, 4.oktober). An advocate of independence can't play for the country he wants to separate from. *Marca*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/opinion/2017/10/04/59d5172c468aebf6218b469e.html>
- Garcia-Ochoa, J. I. (2010, 9. juli). Xavi, Villa e Iniesta, candidatos a llevarse el Balon de Oro del Mundial. *Marca*.
https://www.marca.com/2010/07/09/futbol/mundial_2010/1278670987.html
- Høgås, K. (2014, 18. juni). Chile tuppet Spania ut av VM. *NRK*.
<https://www.nrk.no/sport/spania-ut-av-vm-1.11785090>
- J. P. M. (2010, 8. juli). El dia que Canaletas canto: “¡¡¡Oa, oa, oa Barcelona es Española!!!”
Marca.
https://www.marca.com/2010/07/08/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278567415.html
- La Moncloa. (u.å.). *Constitution*. Hentet 3. mai 2023 fra
<https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/espana/Paginas/constitution.aspx>
- Lara, M. A. & Cerezo, H. (2014, 15. juni). Creemos. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/15/futbol/mundial/espana/1402839015.html>
- Lara, M. A. (2014, 25. juni). Cesc y Pique, las decepciones de Del Bosque. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/25/futbol/mundial/espana/1403674786.html>
- Lara, M. A. (2018, 29. juni). Fernando Torres: “Fuimos un grupo que grito al mundo que se puede cambiar la historia”. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/29/5b353237468aeba6088b4664.html>
- Lara, M. A. (2018, 3. juli). La nueva ola: Rodri, Yeray, Williams, Carlos Soler. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/03/5b3a6e2d46163f17578b45d3.html>
- Marca. (2010, 11. juli). Millones de españoles celebran en las calles que somos campeones del mundo. *Marca*. https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/1278884759.html

Marca. (2010, 11. juli). Principe Felipe: “Este equipo es un tesoro”. *Marca*.

https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278884609.html

Marca. (2010, 11. juli). Raul: “Es un orgullo sentirse español en una noche como esta”.

Marca.

https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278883922.html

Marca. (2010, 12. juli). El Rey: “Gracias en nombre de toda España y de todos los españoles”.

Marca.

https://www.marca.com/2010/07/12/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278955933.html

Marca. (2010, 8. juli). Dona Sofia bajo al vestuario del La Roja para felicitar a los de Del Bosque. *Marca*.

https://www.marca.com/2010/07/08/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278598449.html

Marca. (2014, 14. juni). Jorde Alba: “El vestuario esta mas unido que nunca”. *Marca*.

<https://www.marca.com/2014/06/14/futbol/mundial/espana/1402761115.html>

Marca. (2014, 19. juni). Un diario panameño insulta a España. *Marca*.

<https://www.marca.com/2014/06/19/futbol/mundial/1403196863.html>

Marca. (2014, 22. juni). El futuro de la selección española. *Marca*.

<https://www.marca.com/2014/06/22/futbol/mundial/espana/1403429153.html>

Marca. (2014, 23. juni). “Gracias por estos anos de buen futbol, ilusión y títulos”. *Marca*.

<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/espana/1403544930.html>

Marca. (2017, 2. oktober). Pique criticises the action of police, while with the Spain squad.

Marca. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d2663a268e3e69158b4654.html>

Marca. (2017, 3. oktober). Sergio Ramos shows his national pride with image on social media. *Marca*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/03/59d3a8cfe5fdea0a5d8b465a.html>

Marca. (2017, 30. juni). Ceballos teenage tweets against Pique, Ronaldo and Catalonia.

Marca. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/06/30/5956303d268e3ecd3f8b45d2.html>

Marca. (2017, 4. oktober). La afición no piensa como Pique: un independentista no debe jugar con España. *Marca*.

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/04/59d5253fca47417e208b4644.html>

Marca. (2017, 5. oktober). Iniesta asks for dialogue: We deserve to live in peace. *Marca*.

<https://www.marca.com/en/football/barcelona/2017/10/05/59d6414746163fa06a8b465c.html>

Marca. (2018, 27. juni). Ramos, mensaje de capitán: “Críticos, autocríticos, inconformistas, luchadores, trabajadores... pero siempre unidos”. *Marca*.

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/27/5b33619fe2704ee6718b468b.html>

Marca. (2018, 30. juni). Marca poll results: Spain winners, Modric MVP and Harry Kane top scorer. *Marca*. [https://www.marca.com/en/world-](https://www.marca.com/en/world-cup/2018/06/30/5b36afcbe2704ec30e8b4605.html)

[cup/2018/06/30/5b36afcbe2704ec30e8b4605.html](https://www.marca.com/en/world-cup/2018/06/30/5b36afcbe2704ec30e8b4605.html)

Marca. 2014, 19. juni). Volveremos. *Marca*.

<https://www.marca.com/2014/06/19/opinion/firmas/1403162368.html>

Marca. 2017, 4. oktober). Saul: Should Pique have avoided Twitter? Maybe yes. *Marca*.

[https://www.marca.com/en/football/spanish-
football/2017/10/04/59d4b001468aeb144b8b4628.html](https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/04/59d4b001468aeb144b8b4628.html)

Martin, G. (2010, 12. juli). Zapatero: “Han ganado por ser los mejores”. *Marca*.

[https://www.marca.com/2010/07/12/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278959679.ht
ml](https://www.marca.com/2010/07/12/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278959679.html)

Martinez, F. & Torello, R. (2017, 2. oktober). Pique, entre lagrimas: “Los catalanes no somos los malos”. *Mundo Deportivo*: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/02/pagina-6/14162213/pdf.html>

Moratalla, A. (2014, 16. juni). Este grupo, con Luis y Puyol, se merece un monumento.

Marca. <https://www.marca.com/2014/06/16/futbol/mundial/opinion/1402909377.html>

Mundo Deportivo. (2010, 12. juli). «Iniesta debio ser Balon de Oro”. *Mundo Deportivo*: 32.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-32/5766851/pdf.html>

Mundo Deportivo. (2010, 13. juli). Pelotazos. *Mundo Deportivo*: 30.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/13/pagina-30/5768949/pdf.html>

Mundo Deportivo. (2014, 20. juni). Pelotazos. *Mundo Deportivo*: 26.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-26/13231867/pdf.html>

Mundo Deportivo. (2017, 9. oktober). “Sin el Barca perderíamos todos”. *Mundo Deportivo*:

15. [http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/09/pagina-
15/14167061/pdf.html](http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/09/pagina-15/14167061/pdf.html)

- Nolla, S. (2018, 26. juni). El videoarbitraje marca la diferencia. *Mundo Deportivo*: 3.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-3/14358205/pdf.html>
- Ortego, E. (2014, 22. juni). Hallan el antídoto contra el `tiqui-taca`. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/22/futbol/mundial/espana/1403449399.html>
- Ortego, E. (2018, 2. juli). No es cuestión del estilo, sino de como se interpreta. *Mundo Deportivo*: 10. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-10/14363033/pdf.html>
- Palomar, R. (2018, 1. juli). Florentino, Lopetegui and Rubiales: Thank you very much. *Marca*. <https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/07/01/5b3921a8468aebf4078b45d2.html>
- Perez, C. (2017, 5. oktober). Pique, la política y el deporte. *Mundo Deportivo*: 8.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-8/14164129/pdf.html>
- Planas, M. (2014, 26. juni). Fans de Guardiola en El Chiringuito. *Mundo Deportivo*: 47.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/26/pagina-47/13238125/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 10. oktober). Golazo Y Poco Mas. *Mundo Deportivo*: 17.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/10/pagina-17/14167841/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 4. oktober). “Este Año En El Barca Estamos Mas Juntos”. *Mundo Deportivo*: 6. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-6/14163601/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 4. oktober). Arropan A Pique. *Mundo Deportivo*: 18.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-18/14163605/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 6. oktober). Ovacion Y Pitos Para Pique. *Mundo Deportivo*: 2.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-2/14164801/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 6. oktober). Un catalán en Albania. *Mundo Deportivo*: 4.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-4/14164853/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 7. oktober). Pique, un día más en la oficina. *Mundo Deportivo*: 14.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/07/pagina-14/14165717/pdf.html>
- Polo, E. (2017, 7. oktober). Victoria Y Al Mundial. *Mundo Deportivo*: 12.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/07/pagina-12/14165821/pdf.html>
- Polo, E. (2018, 2. juli). KO por penaltis. *Mundo Deportivo*: 4.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-4/14362921/pdf.html>
- Polo, E. (2018, 26. juni). Empate y gracias. *Mundo Deportivo*: 4.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-4/14358405/pdf.html>

- Poqui, J. (2017, 3. oktober). El pecado de Pique. *Mundo Deportivo*: 4.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-4/14162669/pdf.html>
- Rexach, C. (2010, 8. juli). El espíritu del Barca, salir a por el partido. *Mundo Deportivo*: 18.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-18/5758368/pdf.html>
- Rico, M. (2018, 3. juli). A La Contra: ¿Florentino ficharía hoy a Lopetegui? *Mundo Deportivo*: 48. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/03/pagina-48/14363645/pdf.html>
- Rincon, J. (2017, 9. oktober). Volvemos a ser favoritos. *Marca*.
<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/09/59d7fdef468aeb12038b45ba.html>
- Salinas, J. (2017, 3. oktober). Respeto a Pique. *Mundo Deportivo*: 14.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-14/14162509/pdf.html>
- Sanchez, J. (2017, 2. oktober). Pobre Pique, pobre país. *Marca*.
<https://www.marca.com/blogs/un-punto-es-un-punto/2017/10/02/pobre-pique-pobre-pais.html>
- Sans, G. (2018, 3. juli). La búsqueda de culpables. *Mundo Deportivo*: 25.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/03/pagina-25/14363433/pdf.html>
- Segura, M. (2014, 14. juni). Siempre positivos, nunca negativos. *Mundo Deportivo*: 9.
<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/14/pagina-9/13226198/pdf.html>
- Segurola, S. (2014, 15. juni). El shock y la rendija al optimismo. *Marca*.
<https://www.marca.com/2014/06/15/opinion/firmas/1402841085.html>

Liste over alle artikler som oppfylte utvalgskriteriene:

Mundo Deportivo, VM-2010

8. juli.

Mundo Deportivo. *¡Puyolazo: A La Final!*: 1.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-1/5758265/pdf.html>

Bruna, M. *Magic Iniesta lleva a España a la final*: 7.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-7/5758305/pdf.html>

Cubero, C. *Solo Podía Marcar El Capitán del Barca*: 8.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-8/5758313/pdf.html>

Cubero, C. *“Ahora todos queremos más”*: 14.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-14/5758296/pdf.html>

Rexach, C. *El espíritu del Barca, salir a por el partido*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-18/5758368/pdf.html>

Bruna, M. *A Lo campeón*: 4-5.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-4/5758269/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/08/pagina-5/5758284/pdf.html>

9. juli.

Artus, J. L. *La final más azulgrana*: 30-31.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/09/pagina-30/5760588/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/09/pagina-31/5760611/pdf.html>

Baneres, E. *De La Masia a la leyenda*: 28.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/09/pagina-28/5760576/pdf.html>

Cubero, C. & Bruna, M. *“Pónmela Aquí”*: 2.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/09/pagina-2/5760467/pdf.html>

10. juli.

Bruna, M. *Apoyo Real en la final*: 13.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/10/pagina-13/5762732/pdf.html>

Cubero, C. *Looking For Paradise*: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/10/pagina-6/5762698/pdf.html>

11. juli.

Aguilar, F. *Campeones Si O Si*: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/11/pagina-4/5764577/pdf.html>

Bruna, M. "*Tener el balón será clave*": 14.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/11/pagina-14/5764659/pdf.html>

Cubero, C. *La Roja Rueda Un Spot Blaugrana*: 12.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/11/pagina-12/5764637/pdf.html>

Pallas, J. J. *Puyol, Balón de Oro*: 44.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/11/pagina-44/5764764/pdf.html>

12. juli.

Aguilar, F. *Iniestazo A La Gloria*: 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-2/5766407/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-3/5766735/pdf.html>

Artells, J. M. *Esto es el paraíso*: 10.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-10/5766759/pdf.html>

Cubero, C. *Reina Sofia: "Es maravilloso"*: 16.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-16/5766779/pdf.html>

Domenech, O. & Artus, J. L. *26 Campeones Del Mundo*: 38-39.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-38/5766879/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-39/5766883/pdf.html>

Mundo Deportivo. "*Iniesta debió ser Balón de Oro*": 32.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-32/5766851/pdf.html>

Rexach, C. *Iniesta se lo merecía por todo lo sufrido*: 24.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/12/pagina-24/5766819/pdf.html>

13. juli.

Bruna, M. *¡Que Grande!:* 5.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/13/pagina-5/5768857/pdf.html>

Bruna, M. “*Si lo se no meto el gol...*”: 7.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/13/pagina-7/5768837/pdf.html>

Foix, L. *La euforia real y plural:* 28.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/13/pagina-28/5768925/pdf.html>

Mundo Deportivo. *Pelotazos:* 30.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/13/pagina-30/5768949/pdf.html>

14. juli.

15. juli.

Mentruit, I. *Cambiar la historia:* 16.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/15/pagina-16/5774002/pdf.html>

Migueli. *Muchísimo mas que un gran título:* 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2010/07/15/pagina-18/5773985/pdf.html>

Marca, VM-2010

8. juli.

J. P. M. *El día que Canaletas canto: “¡¡¡Oa, oa, oa Barcelona es Española!!!*.

https://www.marca.com/2010/07/08/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278567415.html

Marca. *Dona Sofia bajo al vestuario de La Roja para felicitar a los de Del Boque.*

https://www.marca.com/2010/07/08/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278598449.html

9. juli.

García-Ochoa, J. I. *Xavi, Villa e Iniesta, candidatos a llevarse el Balón de Oro del mundial.*

https://www.marca.com/2010/07/09/futbol/mundial_2010/1278670987.html

Marca. *Iker Casillas: “Gracias a España se ha olvidado a crisis”.*

https://www.marca.com/2010/07/09/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278687669.html

10. juli.

Marca. *Sandro Rosell: "El Barca no es España"*.

<https://www.marca.com/2010/07/10/futbol/equipos/barcelona/1278752968.html>

Lara, M. A. *Xavi: "Ya nos toca"*.

https://www.marca.com/2010/07/10/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278785222.html

11. juli.

Marca. *Millones de españoles celebran en las calles que somos campeones del mundo.*

https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/1278884759.html

Marca. *Príncipe Felipe: "Este equipo es un tesoro"*.

https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278884609.html

Marca. *Raul: "Es un orgullo sentirse español en una noche como esta"*.

https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278883922.html

Palomar, R. *Campeones del mundo de futbol y de sufrimiento.*

https://www.marca.com/2010/07/11/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278882881.html

12. juli.

Marca. *El Rey: "Gracias en nombre de toda España y de todos los españoles"*.

https://www.marca.com/2010/07/12/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278955933.html

Marca. *La prorroga de la final del Mundial ya es la emisión mas vista en la historia de la televisión española.*

https://www.marca.com/2010/07/12/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278922072.html

Martin, G. *"Han ganado por ser los mejores"*.

https://www.marca.com/2010/07/12/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1278959679.html

15. juli.

Marca. *Lissavetzky: "La selección es una firmísima candidata al Príncipe de Asturias"*.

https://www.marca.com/2010/07/15/futbol/mundial_2010/selecciones/espana/1279204193.html

Mundo Deportivo, VM-2014**14. juni.**

Bruna, M. *"Es una hostia pero nos levantaremos: 12.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/14/pagina-12/13226274/pdf.html>

Bruna, M. *Manotazo: 6.* <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/14/pagina-6/13226182/pdf.html>

Segura, M. *Siempre positivos, nunca negativos: 9.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/14/pagina-9/13226198/pdf.html>

15. juni.

Bruna, M. *España mostro sus vergüenzas: 6.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/15/pagina-6/13227128/pdf.html>

17. juni.

Bruna, M. *El gol de Del Bosque: 8.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/17/pagina-8/13228979/pdf.html>

18. juni.

Archs, J. *Holanda huye de la euforia ante Australia: 14.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/18/pagina-14/13229964/pdf.html>

Mundo Deportivo. *Pelotazos: 30.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/18/pagina-30/13229997/pdf.html>

19. juni.

Bruna, M. *Siniestro total: 6.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-6/13231510/pdf.html>

Nolla, S. *Ni físico ni hambre*: 5.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-5/13231518/pdf.html>

Cubero, C. *La estrella merecía un respeto*: 10.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-10/13230794/pdf.html>

Aguilar, F. *KO Histórico*: 4-5.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-4/13230790/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/19/pagina-5/13231518/pdf.html>

20. juni.

Aguilar, F. *Prohibido Volver A La Furia*: 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-2/13231759/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-3/13231755/pdf.html>

Mundo Deportivo. *Pelotazos*: 26.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-26/13231867/pdf.html>

Nolla, S. *Así llegaron*: 3. <http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/20/pagina-3/13231755/pdf.html>

21. juni.

Bruna, M. *La selección es un polvorín*: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/21/pagina-6/13232652/pdf.html>

23. juni.

Aguilar, F. *Adiós Digno Para Del Bosque*: 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/23/pagina-2/13235338/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/23/pagina-3/13235366/pdf.html>

Bruna, M. *El final mas triste*: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/23/pagina-4/13235342/pdf.html>

24. juni.

Aguilar, F. *Gracias Al Barca Y A España*: 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/24/pagina-2/13235719/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/24/pagina-3/13235755/pdf.html>

25. juni.

Bruna, M. *Un fracaso absoluto*: 4-5.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/25/pagina-4/13236564/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/25/pagina-5/13236544/pdf.html>

Planas, M. *Vergüenza en el aeropuerto (o no...)*: 47.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/25/pagina-47/13236704/pdf.html>

26. juni.

Planas, M. *Fans de Guardiola en El Chiringuito*: 47.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2014/06/26/pagina-47/13238125/pdf.html>

Marca, VM-2014

14. juni.

Lara, M. A. *“Ha sido la derrota mas dura de mi carrera”*.

<https://www.marca.com/2014/06/14/futbol/mundial/espana/1402741861.html>

Marca. *“Hace cuatro años empezamos igual”*.

<https://www.marca.com/2014/06/14/futbol/mundial/espana/1402698970.html>

Marca. *Jordi Alba: “El vestuario esta más unido que nunca”*.

<https://www.marca.com/2014/06/14/futbol/mundial/espana/1402761115.html>

15. juni.

Estepa, J. *España recupera la sonrisa*.

<https://www.marca.com/2014/06/15/futbol/mundial/espana/1402862755.html>

Lara, M. A. & Cerezo, H. *Creemos*.

<https://www.marca.com/2014/06/15/futbol/mundial/espana/1402839015.html>

Segurola, S. *El shock y la rendija al optimismo*.

<https://www.marca.com/2014/06/15/opinion/firmas/1402841085.html>

16. juni.

Moratalla, A. *Este grupo, con Luis y Puyol, se merece un monumento.*

<https://www.marca.com/2014/06/16/futbol/mundial/opinion/1402909377.html>

18. juni.

Estepa, J. *El fin de una generación única.*

<https://www.marca.com/2014/06/18/futbol/mundial/espana/1403125312.html>

19. juni.

Castro, J. *Muere el espía, sigue el orgullo.* <https://www.marca.com/blogs/el-espia-de-la-roja/2014/06/19/muere-el-espia-sigue-el-orgullo.html>

Estepa, J. *Decálogo para seguir creyendo en La Roja.*

<https://www.marca.com/2014/06/19/futbol/mundial/espana/1403188615.html>

Marca. *Un diario panameño insulta a España.*

<https://www.marca.com/2014/06/19/futbol/mundial/1403196863.html>

Marca. *Volveremos.* <https://www.marca.com/2014/06/19/opinion/firmas/1403162368.html>

20. juni.

Amaro, J. *El Rey Felipe VI llamo a Del Bosque tras la eliminación.*

<https://www.marca.com/2014/06/20/futbol/mundial/espana/1403277309.html>

Estepa, J. & Cerezo, H. *Las claves del hundimiento de La Roja.*

<https://www.marca.com/2014/06/20/futbol/mundial/espana/1403245030.html>

22. juni.

Marca. *Del Bosque: “Yo pienso en todos y los jugadores, solo en ellos”.*

<https://www.marca.com/2014/06/22/futbol/mundial/espana/1403445667.html>

Marca. *El futuro de la selección española.*

<https://www.marca.com/2014/06/22/futbol/mundial/espana/1403429153.html>

Ortego, E. *Hallan el antídoto contra el tiqui-taca.*

<https://www.marca.com/2014/06/22/futbol/mundial/espana/1403449399.html>

23. juni.

Campos, T. *España siempre gana al menos un partido.*

<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/espana/1403551549.html>

Estepa, J. & Ortega, A. *Dos locos de La Roja.*

<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/espana/1403509842.html>

Estepa, J. & Ortega, A. *El mensaje de la afición a La Roja.*

<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/espana/1403551422.html>

Marca. *“Gracias por estos años de buen futbol, ilusión y títulos”.*

<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/espana/1403544930.html>

Moratalla, A. *El ultimo partido del Mundial se disputará en Las Rozas.*

<https://www.marca.com/2014/06/23/futbol/mundial/opinion/1403507650.html>

25. juni.

Lara, M. A. *Cesc y Pique, las decepciones de Del Bosque.*

<https://www.marca.com/2014/06/25/futbol/mundial/espana/1403674786.html>

Mundo Deportivo, VM-kvalifisering oktober 2017

2. oktober.

Artells, J. M. *Sin Ganas De Aplaudir: 2-3.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/02/pagina-2/14162369/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/02/pagina-3/14162381/pdf.html>

Martínez, F. & Torelló, R. *Pique, entre lágrimas: “Los catalanes no somos los malos”:* 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/02/pagina-6/14162213/pdf.html>

3. oktober.

Artells, J, M. *Carga legal: Acoso a Pique:* 3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-3/14162685/pdf.html>

Bruna, M. *“¡Pique, Fuera De La Selección!”:* 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-2/14162701/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-3/14162685/pdf.html>

Martínez, F. “*Queríamos mandar un mensaje al mundo*”: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-4/14162669/pdf.html>

Poqui, J. *El pecado de Pique*: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-4/14162669/pdf.html>

Salinas, J. *Las notas de Julio: Respeto a Pique*:

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/03/pagina-14/14162509/pdf.html>

4. oktober.

Coca, H. & Pérez, A. *Cara A Cara: ¿Debe Pique dejar la selección?*: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-6/14163601/pdf.html>

Mundo Deportivo. “*Veo complicado solucionar lo de Pique*”: 7.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-7/14163545/pdf.html>

Mundo Deportivo. *José Ramon Lete (CSD) critica a Bartomeu y Pique*: 7.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-7/14163545/pdf.html>

Mundo Deportivo. *Larrea: “Gerard seguirá en el equipo, el grupo esta unido”*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-18/14163605/pdf.html>

Mundo Deportivo. *Y Ramos presume de España en las redes*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-18/14163605/pdf.html>

Planas, M. *Os estáis equivocando*: 39.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-39/14163513/pdf.html>

Polo, E. “*Este Año En El Barca Estamos Mas Juntos*”: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-6/14163601/pdf.html>

Polo, E. *Arropan A Pique*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/04/pagina-18/14163605/pdf.html>

5. oktober.

Abril, P. *Bramidos: Selección*: 16.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-16/14164093/pdf.html>

Artells, J. M. *Carga legal: Pique explica a Pique*: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-6/14164341/pdf.html>

De Rozas, C. P. *Pique, la política y el deporte*: 8.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-8/14164129/pdf.html>

Mundo Deportivo. *Rincón y Arbeloa cargan contra Pique*: 6.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-6/14164341/pdf.html>

Polo, E. “*Ramos y yo seremos socios de un negocio*”: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-4/14164373/pdf.html>

Polo, E. *Que Hablen*: 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-2/14164377/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/05/pagina-3/14164385/pdf.html>

6. oktober.

Artells, J. M. *Si lo pide Andres...*: 3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-3/14164841/pdf.html>

Cubero, C. *No es mi caso... ni el de Gerard Pique*: 12.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-12/14164661/pdf.html>

Planas, M. *Análisis a golpe de bombo*: 39.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-39/14164965/pdf.html>

Polo, E. *Ovación Y Pitos Para Pique*: 2.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-2/14164801/pdf.html>

Polo, E. *Ramos: “Queremos vivir en un país libre y democrático”*: 3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-3/14164841/pdf.html>

Polo, E. *Un catalán en Albania*: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-4/14164853/pdf.html>

Sole, S. *Golazo de Iniesta*: 8.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/06/pagina-8/14165097/pdf.html>

7. oktober.

Polo, E. *Pique, un día mas en la oficina*: 14.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/07/pagina-14/14165717/pdf.html>

Polo, E. *Victoria Y Al Mundial*: 12.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/07/pagina-12/14165821/pdf.html>

Zarate, O. “*¿Pique? El publico ha estado fenomenal*”: 16.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/07/pagina-16/14165793/pdf.html>

9. oktober.

Mundo Deportivo. “*Sin el Barca perderíamos todos*”: 15.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/09/pagina-15/14167061/pdf.html>

Polo, E. *Tramite Especial*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/09/pagina-18/14166825/pdf.html>

10. oktober.

Polo, E. *Golazo Y Poco Mas*: 17.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/10/pagina-17/14167841/pdf.html>

Polo, E. *Sergio Busquets y diez más*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2017/10/10/pagina-18/14167833/pdf.html>

Marca, VM-kvalifisering oktober 2017

2. oktober.

Diaz, J. F. & Lara, M. A. *The darkest day for Spain with Pique at the centre.*

<https://www.marca.com/en/football/barcelona/2017/10/02/59d2b3f5268e3e9b428b46a2.html>

Diaz, J. F. (Oversatt av Winterburn, C.). *Spain colleagues want Pique to decide his own future.* [https://www.marca.com/en/football/spanish-](https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d2635b268e3e090b8b464a.html)

[football/2017/10/02/59d2635b268e3e090b8b464a.html](https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d2635b268e3e090b8b464a.html)

Diaz, J. F. *España no cambia el paso por Pique.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/02/59d1f92ee5fdea8e028b456f.html>

Diaz, J. F. *Police remove banners against Pique during Spain training.*

[https://www.marca.com/en/football/spanish-](https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d283ca268e3e417d8b4653.html)
[football/2017/10/02/59d283ca268e3e417d8b4653.html](https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d283ca268e3e417d8b4653.html)

Lara, M. A. *Fans at Spain training session: Pique, bastard, leave the national team.*

<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d27f22268e3e090b8b466f.html>

Marca. *Pique critica la actuación policial con un tuit... desde la concentración de la selección.*

<https://www.marca.com/futbol/barcelona/2017/10/02/59d26094e5fdea42788b45d9.html>

Marca. *Pique y los que pitan a Pique.*

<https://www.marca.com/blogs/tirandoadar/2017/10/02/pique-y-los-que-pitan-a-pique.html>

Parajon, M. G. *Lete: Pique? We respect the freedom of expression of the whole world.*

<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/02/59d23c31e2704ee1258b457e.html>

Sánchez, J. *Pobre Pique, pobre país.* <https://www.marca.com/blogs/un-punto-es-un-punto/2017/10/02/pobre-pique-pobre-pais.html>

3. oktober.

Diaz, J. F. (Oversatt av Winterburn, C.). *Lopetegui calls team crisis meeting in attempt to ease tensions.* <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/03/59d3bd9dca47417d208b45cb.html>

Diaz, J. F. *De los insultos a la calma tensa de España.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/03/59d35b66468aebd53b8b4655.html>

Estepa, J. *Cronología de una tormenta: Los nueve partidos con Pique en el punto de mira.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/03/59d35ffa468aebd1428b465f.html>

Lara, M. A. *Yo embisto, Tu embistes, Pique embiste... Y debe elegir.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/opinion/2017/10/03/59d35ceae2704e47598b462f.html>

Marca. *Donato, a Pique: "No debe hablar por los no españoles que defendimos España.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/03/59d3c86e468aebf7558b45b3.html>

Marca. *Piques cutting words.*

<https://www.marca.com/en/football/barcelona/2017/10/03/59d3c468268e3ead3c8b4569.html>

Marca. *Sergio Ramos shows his national pride with image on social media.*

<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/03/59d3a8cfe5fdea0a5d8b465a.html>

Radio Marca. *Senna: "Recomendaría a Pique que hablara lo menos posible para no complicarse"*. <https://www.marca.com/radio/2017/10/03/59d361e6e2704e843e8b4616.html>

4. oktober.

Estepa, J. *Pique: "No es mi caso, pero un independentista puede jugar con España"*.

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/04/59d4bd20268e3e297f8b4613.html>

Gallardo, J. I. *An advocate of independence can't play for the country he wants to separate from.* <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/opinion/2017/10/04/59d5172c468aebf6218b469e.html>

Marca. *Arbeloa también opina: "Que fácil es faltar el respeto a cualquiera que se te ponga por delante y luego pedirlo para ti"*.

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/04/59d4da79268e3e4c0b8b45c9.html>

Marca. *La afición no piensa como Pique: un independentista no debe jugar con España.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/04/59d5253fca47417e208b4644.html>

Marca. *Pique explains Catalan conflict: It is like a father with an 18-year-old son who wants to leave.* <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/04/59d4d9ec468aeb1e788b465c.html>

Marca. *Pique: Those who support independence can still play for Spain.*

<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/04/59d4c625468aebd85a8b466a.html>

Marca. *Saul: Should Pique have avoided Twitter? Maybe yes.*

<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/04/59d4b001468aeb144b8b4628.html>

Radio Marca. *Nacho: I'm very Real Madrid and very Spanish.*

<https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/04/59d4ac05468aeb540b8b4621.html>

5. oktober.

Carpio, C. *Pique, el respeto y la coherencia*. <https://www.marca.com/blogs/tribuna-y-tribuneros/2017/10/05/pique-el-respeto-y-la-coherencia.html>

Diaz, J. F. (Oversatt av Clancy, C.). *Ramos: Pique and I have a very good relationship*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/05/59d679e0ca4741ac7b8b45b8.html>

Diaz, J. F. (Oversatt av McTear, E.). *Legendary Spain fan Manolo tried to prevent the jeering of Pique*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/05/59d66238ca4741dd788b45ee.html>

Diaz, J. F. (Oversatt av Sherman, J.). *Pique jeered in Alicante*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/05/59d634fc46163f38638b4650.html>

Estepa, J. & Lara, M. A. (Oversatt av Clancy, C.) *Mixed response for Pique at training in Alicante*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/05/59d6860fca47414c088b45ea.html>

Marca. *¿Es Pique independentista?*. <https://www.marca.com/futbol/2017/10/05/59d61baf5fdeaa82a8b4695.html>

Marca. *Iniesta asks for dialogue: We deserve to live in peace*. <https://www.marca.com/en/football/barcelona/2017/10/05/59d6414746163fa06a8b465c.html>

6. oktober.

Estepa, J. & Diaz, J. F. (Oversatt av Leveridge, S.). *Mixed reaction for Pique in Alicante as whistles continue*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/06/59d7d87ee2704ea1558b4610.html>

7. oktober.

Estepa, J. (Oversatt av McTear, E.). *Isco: The whistling of Pique? That's what he opens himself up to*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/07/59d88f23e2704eea488b465f.html>

Estepa, J. (Oversatt av McTear, E.). *Spain can dream again*. <https://www.marca.com/en/football/spanish-football/2017/10/07/59d8a131e2704edd768b461d.html>

9. oktober.

Rincon, J. *Volvemos a ser favoritos.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2017/10/09/59d7fdef468aeb12038b45ba.html>

Mundo Deportivo, VM-2018**26. juni.**

Aguilar, F. *A Celebrarlo Al "VAR": 2-3.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-2/14358197/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-3/14358205/pdf.html>

Cubero, C. *Pasamos de animar a Cristiano... a vitorear el VAR: 6.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-6/14358217/pdf.html>

Nolla, S. *El videoarbitraje marca la diferencia: 3.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-3/14358205/pdf.html>

Polo, E. *Empate y gracias: 4.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/26/pagina-4/14358405/pdf.html>

27. juni.

Planas, M. *A Camacho ya le gusta el VAR: 39.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/27/pagina-39/14358745/pdf.html>

28. juni.

Polo, E. *El Rey estará en Moscú el domingo: 15.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/28/pagina-15/14359285/pdf.html>

29. juni.

Rico, M. *A La Contra: Hierro era uno de los 11 cabrones: 48.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/29/pagina-48/14359837/pdf.html>

30. juni.

Polo, E. *"Somos 23 animales con ganas de jugar": 14.*

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/06/30/pagina-14/14360913/pdf.html>

1. juli.

Polo, E. *España afronta su primera final*: 18.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/01/pagina-18/14362145/pdf.html>

2. juli.

Aguilar, F. *Un Final Que Se Veía Venir*: 2-3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-2/14363121/pdf.html>

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-3/14363137/pdf.html>

Nolla, S. *España se va sin dejar huella*: 3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-3/14363137/pdf.html>

Ortego, E. *No es cuestión del estilo, sino de cómo se interpreta*: 10.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-10/14363033/pdf.html>

Polo, E. *KO por penaltis*: 4.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/02/pagina-4/14362921/pdf.html>

3. juli.

Aguilar, F. *Con Florentino empezó todo*: 16.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/03/pagina-16/14363653/pdf.html>

Rico, M. *A La Contra: ¿Florentino ficharía hoy a Lopetegui?*: 48.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/03/pagina-48/14363645/pdf.html>

Sans, G. *La búsqueda de culpables*: 25.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/03/pagina-25/14363433/pdf.html>

4. juli.

Artells, J. M. *Carga legal: Rubiales no quiso una Roja contaminada*: 3.

<http://hemeroteca.mundodeportivo.com/preview/2018/07/04/pagina-3/14364445/pdf.html>

Marca, VM-2018

26. juni.

Contreras, E. *Hierro needs to change the plan by being more direct and adding a new safety zone*. <https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/06/26/5b317683268e3ef20d8b457a.html>

Marca. *España, favorita para ganar el Mundial según las casas de apuestas.*

<https://www.marca.com/apuestas-deportivas/2018/06/26/5b31f65946163f0cab8b45d3.html>

27. juni.

Estepa, J. *Spain aren't so bad.* [https://www.marca.com/en/world-](https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/06/27/5b33fd1c468aeb3c078b4598.html)

[cup/opinion/2018/06/27/5b33fd1c468aeb3c078b4598.html](https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/06/27/5b33fd1c468aeb3c078b4598.html)

Marca. *Ramos, mensaje de capitán: "Críticos, autocríticos, inconformistas, luchadores, trabajadores... pero siempre unidos".*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/27/5b33619fe2704ee6718b468b.html>

Redacción Marca. *La afición sentencia: Quiere dos delanteros, a Asensio y señala a De Gea y a la defensa.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/27/5b3273aae2704e841e8b45e2.html>

29. juni.

Campos, T. *I'm sorry, but the press aren't there to encourage.*

<https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/06/29/5b3635e5268e3ed30a8b4658.html>

Lara, M. A. *Fernando Torres: "Fuimos un grupo que grito al mundo que se puede cambiar la historia".*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/29/5b353237468aeba6088b4664.html>

30. juni.

Diaz, J. F. *Hierro: "Saldrán 11 que se dejarán la vida por España.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/06/30/5b379732268e3e90118b45f4.html>

Marca. *Marca poll results: Spain winners, Modric MVP and Harry Kane top scorer.*

<https://www.marca.com/en/world-cup/2018/06/30/5b36afcbe2704ec30e8b4605.html>

1. juli.

Contreras, E. *"¿A que jugamos?"*.

<https://www.marca.com/futbol/mundial/opinion/2018/07/01/5b39151546163faa068b45ca.htm>

l

Diaz, L. A. *1.114 pases... para caer en penaltis.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/01/5b390f41ca4741f7058b45b8.html>

Estepa, J. *El sentido aplauso del Rey Felipe VI a los jugadores en el vestuario.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/01/5b39489222601d2c078b463c.html>

Estepa, J. *Seis razones para confiar en España.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/01/5b37bd6046163fceb08b45d2.html>

Palomar, R. *Florentino, Lopetegui and Rubiales: Thank you very much.*

<https://www.marca.com/en/world-cup/opinion/2018/07/01/5b3921a8468aebf4078b45d2.html>

3. juli.

Lara, M. A. *La nueva ola: Rodri, Yeray, Williams, Carlos Soler.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/03/5b3a6e2d46163f17578b45d3.html>

4. juli.

Diaz, J. F. *Michel es el preferido del vestuario para ser nuevo seleccionador.*

<https://www.marca.com/futbol/seleccion/2018/07/04/5b3bea1346163fe0568b458b.html>

